

10. 1984 96. ÅRG.

Løssalg kr. 12

STAV OLAV

s. 1, Unni Klepper Joynt

Norges Katolske Kvinneforbund 60 år

s. 6, Else-Britt Nilsen

Yad Vashem - mer enn et museum

s. 10, Liv R. Blikrud

Grundtvig 200 år

s. 12, Per Bjørn Halvorsen

I Kristus - håp for verden

s. 14, Kjell Arild Pollestad

Nadverden og splittelsen

s. 16, Presseklipp

Frigjøringsteologien og Vatikanet

OLAV

Polen etter amnestiet

«Tiden langsomt iler» sa man i gamle dager. Det er også den følelsen man sitter igjen med når det gjelder utviklingen i Polen den siste tiden.

Polen er ikke lenger førstesideoppslag i aviser og andre nyhetsmedia, selv om det bare er noen få måneder siden minnedagen for streikene ved Leninskipsverftene i Gdansk i 1980. Det var de hendelsene som skapte det første frie fagforbund i Polen etter annen verdenskrig, - det nå forbudte Solidaritet, med Lech Walesa som leder.

Ironisk nok falt minnedagen for oppstanden i Gdansk sammen med «jubileet» for 40 års kommuniststyre i Polen. Sammen førte dette til at 625 politiske fanger ble frigitt.

Det som ikke minst er av interesse for oss er spørsmålet: Hvor står Kirken i denne sammenheng?

Kirken i Polen - den romersk-katolske kirke - står fast som tidligere i sin tusenårige historie. Dens overhode, kardinal Glemp, har i forbindelse med amnestiet uttalt at langsomme, men følbare fremskritt gjør seg gjeldende i landet. Her er det ingen grunn til å legge skjul på den katolske kirkes meget aktive innsats for å få frigitt de politiske fanger. Fortsatt krever kirken fulle demokratiske rettigheter.

Men her er det spørsmål om kurs og tempo. I så henseende har kardinal Glemp fått sin velsignelse fra Roma. Som polakk skulle ikke Johannes Paul II være ukjent med problemer i østlig retning. Pavens «ikkevolds-linje» gjelder like meget i Europa som i Latin-Amerika og Afrika. Det ser ut til at kirken etter snart to tusen års erfaring har valgt «Festina lente» - «skynd deg langsomt» - til valgspåk.

Ubønnhørlig må da utviklingen gå langs kompromissets vei, forholdet stat/kirke er alltid vanskelig, og grensene uklare. Intet land og ingen kirke har råd til å miste støtte fra medborgere som elsker sitt land, og for hvem en russisk-formet kommunistisme er et anatema.

Spørsmålet om tempo blir - slik som i bridge - stående som det sentrale spørsmål for Polen i årene som kommer.

Unni Klepper Joynt

VI TRENGER HVERANDRE

1

I slutten av oktober feirer NKKF - Norges Katolske Kvinneforbund - sitt 60-års jubileum. Og selv om 60 år ikke er så mange i Kirkens lange historie, er det et anseelig antall år for en norsk katolsk legmannsorganisasjon og vel verd litt festivitas og oppmerksomhet.

Aimée Wedset - forbundets leder i jubileumsåret - stiller villig opp for å svare på St. Olavs mange spørsmål.

- Dere inviterer ikke bare til høytidelig messe og festmiddag i anledning jubileet, men også til studiedag med foredrag og gruppearbeid. Her skal altså arbeides?

Ja, så absolutt, - vi skal følge både i den flittige Marthas og den lyttende Marias fotspor. Og det er vel naturlig ved et slikt jubileum at vi retter blikket mot oss selv - og stiller oss noen spørsmål. Hvor går veien fremover? Å finne den veien er ikke noen styresak i den forstand at styre og formann skal peke og si «der - fremad». Det trengs to-veiskommunikasjon - det er jo medlemmene som er NKKF! I vårt - spesielt i katolsk sammenheng - særdeles, grise-grendte land, er det ekstra viktig både å komme sammen og holde sammen. Vi trenger hverandre på en ganske spesi-

ell måte. Men la meg straks understreke at å holde sammen ikke har noe med stum underkastelse eller - skal jeg kalle det - fantasiløs sandrekthet å gjøre. Vi venter oss livlige diskusjoner under studiedagen - og over kaffekoppene! Men uansett hvor livlige våre synspunkter og meningsforskjeller måtte være, så vet vi at fellesskapet, samlingen om evangelium og sakrament, er sterkere enn all saklig uenighet.

Hadde vi bare råd, skulle vi ha slike samlinger meget oftere. Jeg vet av egen erfaring - også fra internasjonalt katolsk kvinnearbeid - hvilken fabelaktig vitamininnsprøytning det er å komme ut av isolasjon og andedam. Tenk om vi kunne tromme sammen - eller jeg burde vel heller si trylle! - alle våre vel 700 medlemmer, da ville også de som til daglig

føler at de sitter alene på de ytterste skjær, se at «vi er jo ikke alene». Men fullt fremmøte er selvsagt umulig, så vi får håpe på ringvirkninger som så ofte før..

- Du nevnte internasjonalt arbeid. I følge en nyhetsnotis sist høst i St. Olav - og større publikasjoner! - er du nå med i styret for WUCWO - verdensunionen av katolske kvinneforbund. En spennende utfordring?

Ja, du store verden! Og at den er stor og mangfoldig, får man virkelig oppleve på nært hold når verdensunionen har møte. Jeg har selv vært så heldig å få være med på to slike verdensomspennende møter, og det var under fjorårets møte jeg til min store forbauselse, men selvsagt også glede, ble valgt inn i styret for en 4-

Barn og kristentro

Det avgjørende i barns forhold til kristendommen er ikke om de intellektuelt har til-egnet seg de bibelske beretninger på en korrekt måte. Det sentrale er om de i sitt oppvekstmiljø opplever kristendommen som en meningsgivende faktor. Kan man som

foreldre eller oppdrager la barn erfare dette, er jeg overbevist om at man ikke bare har gitt dem noe som kan berike deres barndom, men også gitt dem en verdifull bakgrunn for deres liv som voksne. Dette ifølge Knut Munksgaard i tidsskriftet Inter Medicos.

Jomfru Maria - i Jugoslavia

En italiensk prest er arrestert og bøtlagt i Jugoslavia for å ha holdt en bønnegudstjeneste i landsbyen Medjugorje i Jugoslavia på det sted der seks unge mennesker mener å ha sett jomfru Maria. Den jugoslaviske regjering har nå stengt av det skogområdet der de unge opprinnelig så jomfruen. Det er dog tillatt for pilegrimer å besøke St. Johanneskirken i Medjugorje. CATHOLIC HERALD

2

års periode. Rent praktisk betyr det at jeg må delta i minst ett styremøte årlig. Men den kontakt- og inspirasjonsverdi det hele har, lar seg vanskelig måle.

- NKKF har helt siden starten i 1924 vært tilknyttet WUCWO?

Ja, å åpne et vindu mot den store katolske verden var et viktig anliggende for dem som startet forbundet. Eller skal vi heller si åpne en dør, for den kan man jo med letthet gå både ut og inn av? Og det er jo ikke slik at kirken er noe der ute, vi er kirken hver enkelt av oss, en vesentlig og uerstattelig del av Guds hushold.

Men tilbake til WUCWO. Det er både et bindeledd mellom de mange nasjonale forbund og et talerør for over 50 millioner kvinner. Verdensforbundet har konsultativ status ved FN, og det har et effektivt system for å få fremmet sine synspunkter. Våre eksperter, - med den nære bakkekontakt som er gjennomgående for WUCWOs arbeid, kan ofte komme med en annen og mer nyansert sannhet enn den parlamentarikerne presenterer. I parentes bemerket driver WUCWO selv arbeid i FNs ånd, et U-lands-

prosjekt finansiert ved gaver, innsamlinger og statlig støtte.

Også kontakten til Vatikanet er vel utbygget, og som verdensomspennende organisasjon med den før nevnte grasrotkontakt, kan vi legge frem klare saker. Om vi blir hørt, er en annen sak. Men det kan vel i lengden bli noe besværlig å skulle vende det døde øret til 50 millioner kvinner....!

Spøk til side - i en rekke saker er WUCWOs anliggender blitt tatt svært så alvorlig. Og at ting ikke bare tar tid, men også trenger grotid, vet vel egentlig vi kvinner ganske godt - med vår erfaring fra potteplanter og barnekammer.

- Men kommer 700 norske kvinner til orde i en mammutorganisasjon som WUCWO?

Vi blir i hvert fall stadig spurt om å uttale oss om forskjellige saker på linje med andre lands forbund. Det er via spørreskjemaer, studiegrupper og konsultasjoner på lokalplanet WUCWO finner frem til de saker og synspunkter som skal fremmes på høyere plan. Og vårt forbund har like rett som de store til å fremme forslag.

Et lite eksempel på at rapporter fra «utkantstråka» ikke legges ad acta: På vårt landsmøte i 1982 vedtok vi en resolusjon med en oppfordring til de ansvarlige myndigheter om å trå varsomt og nøye utrede de etiske aspekter ved prenatal diagnostikk. Resolusjonen ble kort nevnt i det referat vi sendte til verdensstyret, hvor på det pr. omgående kom en oppfordring om å få hele ordlyden på engelsk, fransk, tysk eller spansk som er WUCWOs offisielle sprog. Og så ble en resolusjon fra Kristiansand spredt utover verden via det internasjonale Newsletter!

- Look to Norway, altså?

Ja, gjerne for meg. Litt selvfølelse skader ikke - hvordan skal vi ellers våge å gi av oss selv, stole på oss selv og ha tro på at vi har noe å bidra med? For det har vi alle! I mitt arbeid som miljøterapeut ser jeg nettopp hvor umåtelig viktig det er å ha tro på seg selv og føle trygghet og varme.

- Og NKKF er heller ikke en organisasjon for organisasjonens egen skyld?

Nei, jeg håper da inderlig ikke vi gir inntrykk av å være det. Riktignok er vi en

Skolevesen og Malta

Det er ikke bare i Frankrike det er problemer med skolevesenet. På Malta truer regjeringen med å ta over de private katolske skoler. Regjeringen motsetter seg enhver form for skolepenger og bidrag til katolske skoler. Dersom ikke forordningen følges, vil skolene bli overtatt av staten. CATHOLIC HERALD

Slutt på spanskkrørstraff

Kardinal Basil Hume, erkebiskop av Westminster i England, har satt stopp for spanskkrønjuling i alle katolske skoler innenfor sitt bispedømme. Kardinalen har nemlig godkjent et dokument fra bisperådet som sier at korporlig refselse ikke lenger kan godtas.

CATHOLIC HERALD

«Jesus-bukser» forbudt

En gresk domstol har nedlagt forbud mot salg av såkalte «Jesus-jeans» da det er en fornærmelse mot kristen tankegang. Importfirmaet har appellert avgjørelsen.

CATHOLIC HERALD

Også vårt hjemlige NKKF - her representert ved formann (til h.) og viseformann - ser ut til å ha gode kontakter i Vatikanet! Bildet er fra pave-audiensen under den nordiske pilgrimsferd i anledning av Det hellige år.

paraplyorganisasjon for de mange enkeltmedlemmer og lokale foreninger og grupperinger i vårt land som, ifølge lovene, skal «fremme samarbeidet mellom katolske kvinner og være et felles organ for disse.» Men vi skal også -

«fremme og motivere kvinners religiøse, kulturelle og sosiale interesser til innsats i Kirken og i samfunnet.» Men hvordan fremmer og motiverer og ansporer man til innsats i dag? Nå ligger den kjære pave Johannes 23.s «aggiornamente»

like på tungespissen. Og det er vel noe i hans ånd som er vårt anliggende nå ved 60-års jubiléet: å hjelpe hverandre til å finne frem til hvordan vi kan leve vårt kall og vårt ansvar i verden i dag.

At tro ikke bare er for det

Mor Teresa dementerer

I nr. 8 av St. Olav stod en nyhetsnotis med følgende overskrift: *Kvinnen er mannen overlegen, sier Mor Teresa. Fra velinformert hold i Roma er vi imidlertid blitt gjort oppmerksom på at Mor Teresa, gjennom en medarbeider, har dementert utsagnet om at*

kvinner er bedre presteemner. Det var en journalist fra ett av de store nyhetsbyråene som stod bak meldingen, men vedkommende må, ifølge Mor Teresas medarbeider, ha misforstått mer enn man har lov til. St. Olav hadde fått «nyheten» via NØP (Norsk Økumenisk Pressebyrå)

Fredsmøte i Dublin

Hvordan kan vi som kristne fremme fred i verden, i nabolaget, i familien var emnet for Det europeiske legmannsforums møte i Dublin i juli. Vel 140 delegater fra de fleste europeiske land, inkl. Polen og Jugoslavia, deltok. Norge stilte med en delegat fra hvert av de tre legmannsråd.

4

stille indre liv, men at det betyr utadventd handling, har NKKF visst helt fra starten. Et tegn på dette er vårt utdanningsfond for ungdom som vi har hatt siden 30-årene, og hjelpefondet for Moder Teresa som er kommet til i de senere år.

Et ord om sammenslutninger og samarbeid generelt: Jeg tror enhver liten gruppering arbeider bedre når den er knyttet til en større sammenheng. Et synlig tegn på fellesskapet er vårt lille medlemsblad som vi har inntrykk av at mange setter pris på.

Og - før jeg glemmer det - søsterkongregasjonene er en naturlig del av vår medlemsmasse og vårt fellesskap og et viktig pluss i våre rekker. Tenk på den uvurderlige betydning de har hatt for kirkens arbeid og anséelse i vårt land! Og hvor viktig er det ikke i dag å bli minnet om at det å tjene ikke bare betyr å tjene penger! Joda, det er så riktig at arbeideren er sin lønn verd, men hvis alle tjenester skulle omsettes i penger, ville vi alle bli meget fattigere. Og ta gjerne med at jeg er av den mening at kvinner per se er omsorgspersoner - i hvert fall i den forstand at vi har svært gode muligheter til å se hvor hjelp og

omsorg trenges, og *det* er i seg selv et forpliktende utgangspunkt.

- Vi nærmer oss vel nå et brennbart emne - kvinners plass i kirken? Det er nok å nevne ordet kvinneteologi - for ikke å snakke om det amerikanske «feminist theology» - så blir emnet direkte rødglødende. Er NKKF radikalt?

Sier jeg at vi ikke er det, så vil også det kunne mistolkes! Derfor gjør jeg heller vår forrige verdenspresidents ord til mine: «Vi bråker ikke, men vi høres.» Vi synes vel egentlig det skulle være unødvendig å skrike og slå med dørene - en samtale er da så meget hyggeligere? Og det er vel nettopp samtalens edle, men vanskelige kunst hele kirken - legfolk og presteskap - er i ferd med å lære etter det 2. Vatikankonsil.

På mange måter bringer nok vi kvinner nytenkning inn i den samtalen, og i tillegg er vi blitt ganske flinke til å spørre hvorfor. Og et hvorfor som det ikke finnes noe vetugt svar på, kan bli et ganske godt redskap for forandring!

At kirken er blitt flinkere til å lytte til det kvinnene har å si siden salig Paulus' dager, er

hevet over tvil. Men samtidig er det vel et stykke igjen til vi har det ansvar og de utfoldelsesmuligheter vi mener vi er kallet til. Det er jo en kristen dyd ikke å grave ned sine talenter, er det ikke! Og troens talenter har vi alle.

Ingen skulle behøve å diktere lenger, hvis vi virkelig lærer oss samtalens kunst. Og de dager er i hvert fall forbi da Roma strengt dikterte besøkende NKKF-kvinner det obligatoriske antrekk ved paveaudienser: Hvitt og høyhalset og langærmet, med slør og med skjortekanten maksimum 15 cm over gatestøvet. Neida, det var ikke i forrige århundre, det var i 1939! I dag har vi mindre umiddelbar tillit til direktiver og desto større til den gjensidige respekt.

- Hvor står NKKF i forhold til de andre kvinneorganisasjoner i vårt land?

Vi har vært med i Norske Kvinners Nasjonalråd siden 1967, og jeg tror vi jevnt over tas på alvor og respekteres. I tidligere tider var vi nok mer isolert og ble oppfattet som mer «sære.» Men blar man i gamle årsrapporter, finner man at vi var ikke mere sære enn at vi var tidlig ute med sa-

Kjent kvinneteolog i Oslo

Den amerikanske katolske teolog Rosemary Radford Reuther var nylig i Oslo hvor hun holdt foredrag ved det teologiske fakultet. Professor Reuther står sentralt blant dem som beskjeftiger seg med kvinneteologi og har særlig arbeidet med sammenhengen mellom frigjøringssteologi og feministisk teologi. Titelen på hennes foredrag i Oslo var «I guds bilde - en feministisk innfallsport til teologien.»

ker som samfunnet senere har gjort til sine - fra barnetannpleie i 20-årene til kamp mot vold og pornografi tidlig i 70-årene.

Jeg er overbevist om at NKKF har viktige og vektige synspunkter å bringe inn i de fora der norske kvinner møtes nettopp fordi vi er mer opptatt av likeverd enn av likestilling. Og når det gjelder fri abort, som for store deler av kvinnebevegelsen dessverre står som selve tegnet på friheten, står jo NKKF for et helt annet syn. Likeverd og menneskeverd er nær knyttet til hverandre - og fri abort har intet med de to å gjøre! Der forplikter vår tro oss til å si fra.

- Et spørsmål i disse likestillingstider: der er ikke kommet innsigelser fra noe hold mot et *kvinneforbund*?

Ikke såvidt jeg har kunnet registrere. Og jeg mener jo bestemt at der er behov for et forbund som vårt - ellers hadde jeg ikke snakket meg hes og varm som nå, og så ofte før! At norske katolske menn ikke lenger har noe landsomfattende forbund, er deres sak - eller eventuelt problem. Men jeg vil jo gjerne understreke at avstanden til mennene ikke er

Foredrag om kirkeretten trykket

I februar i år holdt NKKF et åpent møte om den nye kirkeretten. Foredragsholdere på møtet var biskop John W. Gran, pastor Gerhard Vranken og pastor Bernt Eidsvik. Foredragene er nå trykket og kan fås for kr. 5,- + porto ved henvendelse til Aimée Wedset, Wilh. Færdens vei, 0361 Oslo 3.

lenger enn at vi har menn som støttemedlemmer, og det tolker vi som håndtrykk og solidaritetserklæring.

Solidaritet, ja. Jeg smiler fremdeles når jeg tenker på den gang vår geistlige rådgiver i fullt alvor sa: «vi katolske kvinner» - og først da allmenmunterhet begynte å spre seg, langsomt ante uråd. Det kaller jeg å identifisere seg med sin oppgave!

- Ønsker for fremtiden?

Først og fremst at vi kvinner må være til nytte for kirken og føle glede og stolthet ved det, hver på vår plass. Og at NKKF - bokstavelig talt - må nå frem til alle katolske kvinner i vårt land, både til de unge kvinner på vei ut av «ungdomsforbunds alder» og de mange utenlandske kvinner flyktningestrømmen har ført til vårt land. Joda, her er nok å ta fatt i, det er bare å finne ut hvordan og brette opp ærmene.

- Så vi kan ta med den obligatoriske omtale av 60-åringen: «sprek og vital for alderen»?

Bare på én betingelse - at ordene *ikke* må tolkes derhen at NKKF antas å være mindre sprek og vital som 75-åring!

Aktive katolske kvinner

«Kall til liv - befri til livet - tilpasset kristendom» var temaet for en kongress nylig i Hildesheim, arrangert av den lokale avdeling av Katholische Frauengemeinschaft Deutschlands (kfd). I bispedømmet Osnabrück har kfd. 10.000 medlemmer fordelt på 230 grupper, medlemstallet for hele Forbundsrepublikken er vel 1 million. KNA

Olav-statuen på plass

Ved en høytidelighet den 5. oktober ble Ragnhild Butenschøns statue av Hellig Olav utenfor St. Olav Domkirke i Oslo avduket. Etter avdukingen var det økumenisk gudstjeneste. På grunn av knapp tid vil nærmere omtale av begivenheten først komme i neste nr. av bladet.

Fare for borgerkrig i Sudan

Det afrikanske pressebyrået APS i Nairobi melder at Sudan står på randen av borgerkrig. I følge landets annen visepresident, den kristne Josef Lago, vil innføringen av «Sharia» (den islamske lov) medføre så stor uro at en borgerkrig vil kunne bryte ut i Sudan. For Lago ble valgt til annen visepresident i 1982, var han leder av fraksjonen

Anaya, en guerillabevegelse i Sør-Sudan. Motstanden mot den nye loven er størst sør i landet. Men Lago hevder at innføring av Sharia vil provosere frem voldelige reaksjoner også i Nord-Sudan som har en overveiende islamsk befolkning. (NØP)

Kirken kjemper fortsatt mot regimet

Kardinal Jaime Sin, Manila, kritiserer stadig, i harde ordelag, den filippinske regjering for mangel på frihet og rettferd i landet. Det kom ikke minst til uttrykk på årsdagen for drapet på opposisjonslederen Benigno Aquino. Kardinalen uttalte at president Marcos' styre er en hån mot demokratiet.

CATHOLIC HERALD

6

Else-Britt Nilsen:

YAD VASHEM

Allerede under annen verdenskrig var mange inne på tanken om å grunnlegge en nasjonal stiftelse i Israel viet holocaustofrene. Yad Vashem skulle bli svaret på dette ønsket. Navnet er hentet fra Jesaja 56,5 hvor det bl.a. står: «...dem gir jeg minnesmerke og navn i mitt hus og innenfor mine murer. Jeg gir dem...et evig navn som ikke skal slettes ut.»

Ifølge lovbestemmelser fra 1953 har Yad Vashem en tofoldig oppgave: Å bevare minnet om dem som omkom, og samle all tilgjengelig dokumentasjon om jødisk liv og kultur som ble utslettet. For å virkeliggjøre dette, har man i utkanten av Jerusalem reist et større anlegg som i årets løp besøkes av hundretusener - israelitter og andre.

Allsidig virksomhet

Velkjent er permanentutstillingen som åpnet for vel ti år siden. Der gir fotografier, gjenstander og dokumenter sitt tause vitnesbyrd om ødeleggelsen av europeisk jødedom. - Navnehallen - *The Hall of Names* - inneholder et materiale som ikke er mindre overveldende. Hjulpet av slektninger og venner til holocaustofrene har Yad Vashem foretatt en omfattende registre-

ring av de omkomne og omstendighetene forbundet med deres død. - En synagoge har også sin selvfølgelige plass på området...

Mindre synlig for de besøkende er vel den omfattende forsknings- og undervisningsvirksomhet som er knyttet til Yad Vashem. Stiftelsens bibliotek inneholder verdens største samling av bøker og tidsskrifter knyttet til holocaust og dets forløpere. Mesteparten av dokumentene i Yad Vashems arkiver er skaffet til veie gjennom nitid og systematisk arbeid. Og en god del av disse dokumenter er alt publisert. Under Eichmann-saken ble 70-80 % av saksmaterialet hentet herfra.

God hukommelse

Jødene tillegges ofte en utmerket hukommelse, og da gjerne i litt negativ forstand. Det hen-

der imidlertid også at denne egenskap brukes til å uttrykke dyp takknemlighet, og vi står overfor enda én side ved Yad Vashems mangfoldige virke. En av stiftelsens oppgaver er nemlig å «minnes de storsinnede ikke-jøder som satte sitt eget liv i fare for å redde jøder.» En egen avdeling arbeider med dette («The Department for the Righteous Among the Nations»), og under vårt besøk møtte vi Vera Preusnitz - avdelingens mangeårige leder.

Hun forteller at avdelingen står for innsamlingen av materialet for det enkelte tilfelle. Et interessant eksempel er den norske motstandsbevegelse som - i det minste utfra dokumentmappens størrelse - må ha medført mye arbeid!

Denne sak var spesiell, forteller Vera Preusnitz. Vanligvis er det enkeltpersoner og ikke organisasjoner som mottar anerkjennelse. En egen kommisjon avgjør om ærestittelen *Righteous Among the Nations* skal tildeles.

Skjer dette, får vedkommende én av tre hedersbevisninger - alt etter innsatsområdet og faren forbundet med det: De som mottar den høyeste anerkjennelse, får både medalje, diplom og rett

Kirkelig gjenreisningsprogram på Grenada

Først etter den amerikanske invasjonen på Grenada er det blitt klart hvor langt den marxistiske indoktrinering var kommet på denne øya. Særlig sterkt var presset mot ungdommen. En hel del unge ble sendt til Cuba, Sovjet og Øst-Tyskland for videreutdannelse, og i sommerferiene måtte ungdommen delta i seks ukers politisk trenings-

kurs. De fikk ikke være med på gudstjeneste om søndagene. Kirkens virksomhet var begrenset til liturgiske og seremonielle handlinger. Den katolske kirke i landet arbeider nå med et mangesidig gjenreisningsprogram som blant annet omfatter undervisningstilbud, ferieleirer og sjalesorgkurs.

TIDSSKRIFTET «GLAUBE IN DER 2. WELT»

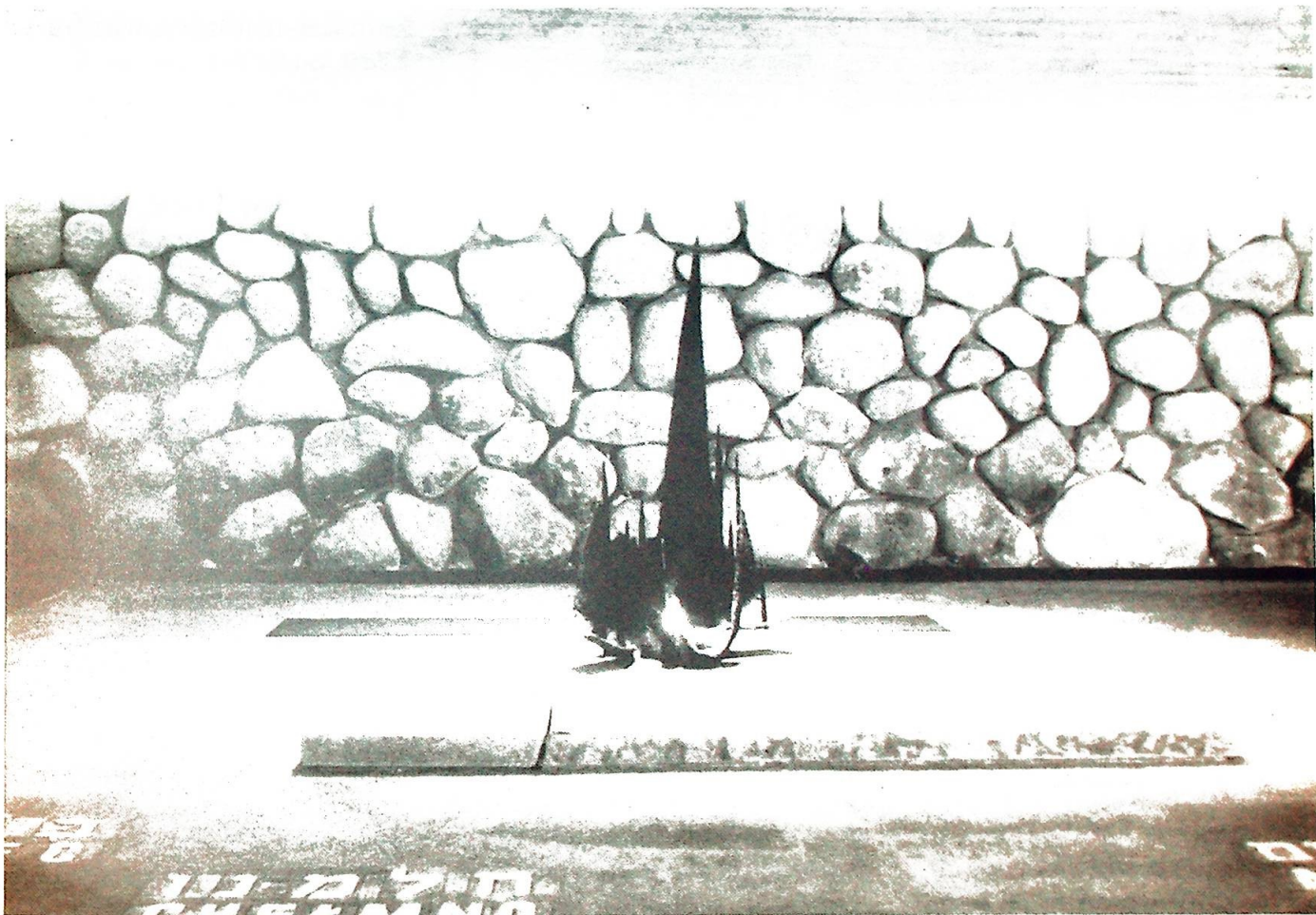
Volden i Uganda fortsetter

Erkebiskopen av Kampala, kardinal Emmanuel Usubuga, uttalte nylig under et besøk i USA at regjeringen i Uganda holder mer enn åtti tusen mennesker i fengsel uten lovlig rettergang og dom. De såkalte anti-terroristaksjoner fra regjeringens side har kostet over hundre tusen menneskeliv i Uganda.

CATHOLIC HERALD

MER ENN ET MUSEUM

7

Fra «The Memorial Shrine» i Yad Vashem-muséet. Bildet viser «Det evige lys» - innskriptionene i gulvet er navn på de største konsentrasjonsleirene, i alt 22 navn.

til å plante et tre i *The Avenue of Righteous Among the Nations* - veien som fører oss frem til anlegget.

Det første treet ble plantet i 1963, og mange hundre har senere fulgt. 20. mars 1978 kunne representanter fra den norske motstandsbevegelse plante «sitt» tre.

Auschwitz - advarsel eller...?

I motsetning til det gjengse bilde av jødene som hjelpeløse ofre, møter vi ved Yad Vashem en bevisst understreking av deres motstand. Spørsmålet til oss i dag er om Auschwitz er blitt en varig advarsel eller om det bare er første stopp på

veien til utryddelsen av alle raser og folk.

Det er inngravert et gammelt rabbinisk ordtak på medaljen Yad Vashem utdeler til dem som reddet jødene fra nazistenes overgrep: «Å redde ett liv er som å redde hele verden.» En sannhet som også vår tid bør ta med på veien. ●

Aage Hauken:

EN PREKEN

Den som elsker meg,
han akter på mitt ord;
så vil min far elske ham,
og vi vil komme og ta bolig hos ham.
(*Evangeliet etter Johannes*)

Disse ordene fra Jesu munn sier klart nok at livet i Gud er avhengig av at man holder seg til Jesus.

Det underlige og spesielle ved kristendommen som verdensreligion er at den ikke er basert på grunnleggerens lære. Kristendommen er ikke ganske enkelt en fortsettelse og en anvendelse av Jesu ord. Dette skiller kristendommen fra alle andre religioner som forkynner grunnleggerens lære.

Hvorfor forholder det seg slik? Hva menes egentlig med en slik påstand?

For det første vet vi svært lite om kristendommens grunnlegger i streng historisk forstand; nesten ingen ting. Derfor er hans lære vanskelig å gjenvinne.

For det annet viser det seg at det vi kan gjenvinne av hans lære, ikke alltid egner seg som forkynnelse fra prekestolen. De fragmenter vi kan gjenvinne fra historiens mørke, er jo *Jesu myte om Gudsriket*, og i sine hovedtrekk lyder den slik:

«Tidenes ende står for døren og verdens går mot sin slutt.

Det som venter oss, er derfor Gudsriket.

Dette er gode nyheter for mange, men ikke for alle.

For Gudsrikets komme betyr også dommedag;

og dommedag kan både være en god og en dårlig dag, alt etter hvor man befinner seg.

For de fattige og små - og det er de mange - er det en god dag;

de vil bli frelst - fordi de er fattige.

For de rike - og det er de få - blir det en dårlig dag;

de vil gå fortapt - fordi de er rike.»

Dette sammendraget av Jesu myte om Gudsriket er satt litt på spissen, men svarer temmelig godt til de få fakta vi har å holde oss til.

Enhver forkynner som gjør dette til sitt 'glade budskap', vil - uansett hvor og når han måtte velge å levere dette budskapet - gå en vanskelig tid i møte; og det endte jo ikke særlig godt for Jesu vedkommende.

Kirken har altså ikke fortsatt å forkynne Jesu myte om Gudsriket. I tillegg til de sosiale vanskeligheter den ville medføre (for ikke å si politiske) er myten i sine grunntrekk apokalyptisk og antar at himmelen skal komme til jorden utenfra, på en overnaturlig måte, i form av en kosmisk katastrofe. Det eneste som i det moderne menneskes fantasi

kommer til jorden utenfra er kanskje UFO'er.

Jesu myte om Gudsriket er altså lite anvendbar i våre kirker av flere gode grunner. Derfor har Kirkens heller ikke fortsatt å forkynne dette budskapet. I stedet har den i snart 2000 år forkynt Jesu Kristi person, læreren heller enn læren, kongen heller enn kongedømmet. Jesu myte om Gudsriket er med andre ord blitt til *kirkens myte om Jesus*. Vi tilber ham som Guds Sønn; vi kaller ham konge, prest, profet og forløser. Kristendommen står og faller med troen på at Jesus er Kristus, ikke med troen på Gud, den deler vi med så mange.

Kristendommen er altså en tro på at Gud har sagt et endelig og avgjørende 'ja' til Jesu liv ved å reise ham opp fra de døde. Dette er sensasjonelt, fordi det livsløp Gud derved hadde akseptert, hadde menneskene forkastet. De forkastet det fordi det var en utfordring, fordi Jesus hadde utfordret dem. Og Jesu liv var til den grad en utfordring at menneskene fortsetter å forkaste, undertrykke og forfølge denne utfordringen.

Døende må selv få velge hvor de vil dø

Pasienter i livets sluttfase bør så langt det er mulig, få anledning til selv å velge hvorvidt de vil dø på sykehus eller i eget hjem. Valgfriheten er idag bare nominell. For at den skal bli reell, trengs betydelig opprustning av ulike avlastningsordninger for pasientens

pårørende, samt bedre tilbud om medisinsk hjelp i hjemmesituasjonen.»

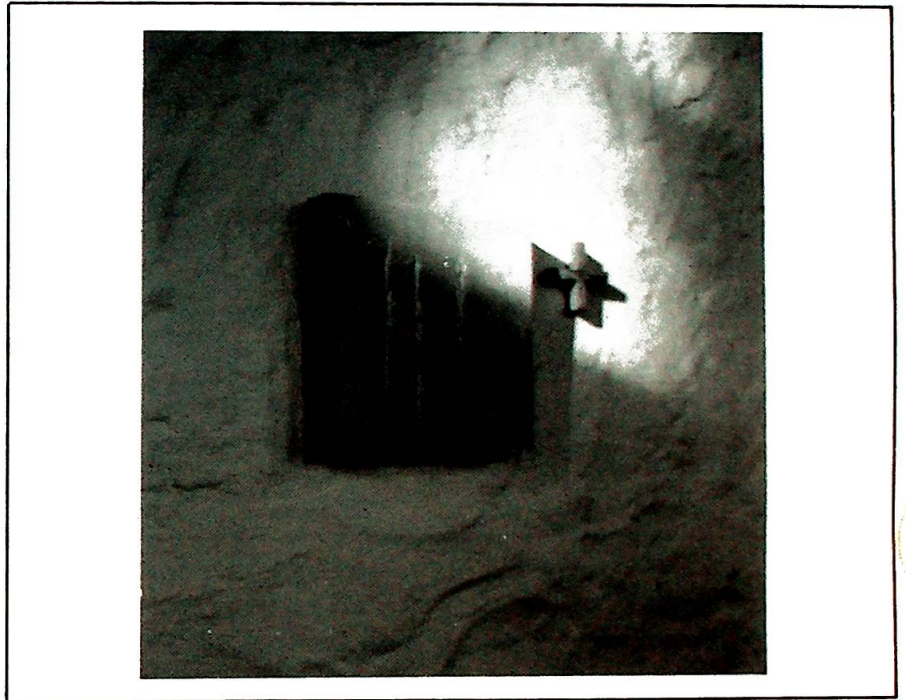
Dette er en av konklusjonene til et utvalg som Sosialdepartementet oppnevnte i februar ifjor... Utvalget har ikke hatt mandat til annet enn å kartlegge situasjonen og foreslå forbedringer. Opprettelsen av egne avde-

linger ved de store sykehusene skulle imidlertid først og fremst være et organisatorisk spørsmål, som burde kunne la seg realisere innenfor de eksisterende økonomiske ramme, sier utvalgets formann, Inge Lønning.

VÅRT LAND

Hva var så utfordrende ved Jesus? Svaret er: *Hans konsekvente religiøse livssyn.* Det bestod i:

- å akseptere seg selv som Guds sønn
- å akseptere Gud som sin Far, sin 'abba'
- å akseptere livet som en eneste stor gave
- å akseptere hele verden og alle mennesker som en Guds gave
- å akseptere denne gaven på en måte som gjør oss til givere
- å akseptere at den største gaven er å kunne gi
- å akseptere at den største gaven vi kan gi er selve Guds gave til oss, livet selv

Og Jesu liv var i den grad en utfordring at menneskene fortsetter å forkaste, undertrykke og forfølge denne utfordringen. (For korsveien i St. Dominikus kirke i Oslo.)

Alt dette er på kollisjonskurs med mange etablerte og anerkjente prinsipper - og Jesus brøt ned alle de tradisjoner og murer som menneskene hadde bygget seg imellom for å beskytte seg mot hverandre. Jesus gav sitt liv til alle - særlig til dem som hadde minst. Selv hadde han intet annet enn seg selv å gi - fordi han var fattig. I sin fattigdom innbød han alle fattige til en Gudsrikets fest, en himmelsk bankett på jorden - på Guds regning.

På denne måten forandret han ved en stillferdig revolusjon hele menneskehetens historie. Han begynte på denne måten å forene menneskene med hverandre og menneskeheten med Gud.

Og nå kan vi trygt vende tilbake til dagens evangelieslesning etter å ha beveget oss bak teksten så lenge.

Selv om evangelisten Johannes ikke gir oss myten om

Gudsriket slik Jesus brukte den som en illustrasjon på sitt liv, så gir han oss likevel *meningen* med myten. Derfor knytter han Jesu lære til ordet 'kjærlighet', fordi det nettopp er dette av alle ord som best er egnet til å uttrykke meningen med Jesu liv.

«Den som elsker meg, han akter på mitt ord; så vil min far elske ham og vi vil komme og ta bolig hos ham.»

Vansker for det katolske Timor

Paven har uttrykt sin bekymring for den indonesiske regjeringens behandling av den overveiende katolske befolkning i Øst-Timor, den indonesiske delen av øya Timor.

CATHOLIC HERALD

Paven i Kanada

Paven var nylig i Kanada og besøkte i alt fjorten større byer fra Quebec til Ottawa. I Montreal feiret paven saligkåringen av den kanadiske nonnen sr. Marie Leonie, grunnleggeren av «Instituttet for de små søstre av Den hellige familie».

CATHOLIC HERALD

Paven på enda en ny reise

Pave Johannes Paul II reiser den 11. til 13. oktober til Santo Domingo og Puerto Rico. På en mellomlanding vil han også stoppe i Santo Domingo i Spania. Dette blir pavens 24. utenlandsreise og den sjettede reisen til land i Latin Amerika.

(NØP)

Ingen mann i nyere tid har betydd så meget for Danmark som N.S.F. Grundtvig. Da han døde i 1872, hadde han i ca. 70 år satt sitt preg på dansk åndsliv; han kjempet for åndsfrihet, for folkelig lærdom og ditto kristendom, for dansk språk og dansk egenart. Under til dels store personlige kriser vokste hans tanker og idéer frem til en kjempemessig litterær produksjon. Om alt ble trykt, ville det fylle mer enn 100 store bind. I tre perioder var Grundtvig prest, og på grunn av salmediktningen ble han utnevnt til æresbiskop.

Utenfor hjemlandet er det imidlertid i Norge hans innflytelse har gjort seg sterkest gjeldende. Det er vanskelig å tenke seg norske gudstjenester uten Grundtvigs salmer. Like utenkelig som en skoledebat uten tale om pugge- og pensumfrihet, samtalepreget undervisning og elevråd - alt sammen idéer som stammer fra Grundtvig. Da han i fjor fylte 200 år, feiret danskene sin gamle kjempe med en entusiasme som ville fått enhver norsk jubileumskomiteé til å blekne av misunnelse.

Til jubileet har den danske spesialisten Kaj Thaning skrevet en bok som burde interessere oss blant fjellene. Ikke minst på grunn av et ypperlig etterord, Erling Nielsens «Grundtvig og Norge». Etter-

ordet anbefales forøvrig som forord og appetittvekker - og som pensum på Menighetsfakultetet. Thanings bok heter *Grundtvig*, kort og godt. På vel 100 sider gir han en grundig innføring i det konglomerat av tanker som vi kaller «grundtvigianisme», og som best kan karakteriseres som «nesten uoverskuelig i alle dens forgreninger, sidelinjer, forkortelser og forlængelser», men som fremdeles er leveringsdyktig til høyst uensartede retninger av religiøs, kulturell og politisk art. (Erling Nielsen.)

Thanings bok er anlagt som en utviklingshistorie, historien om et sinn i uavlatelig kamp for å finne det rette forhold mellom mennesket og kristendommen, natur og historie,

Bibel og bekjennelse. Av utdannelse var Grundtvig teolog, men av lyst historiker, og det i så lystbetont grad at det vel er i historikeren, ikke i teologen, vi møter den «egentlige» Grundtvig. Han tenkte ikke så meget i begreper (til tross for finslepen sans for språklige valører), som i visjoner. Og i fortidens kjempeliv i nord fornemmet og «så» han en åndelig og livsbejaende kraft, selve livskraften, ytre seg. - Dette ubestemmelige fenomen, «divskraften», «det naturlige menneskeliv» er ifølge Grundtvig betingelsen for kristenlivet.

Han drømte om å etablere en «historisk-poetisk» vitenskap til å kaste lys over menneskelivets gåte. Hans menneske- og historiesyn er romantisk og optimistisk, for ikke å si manisk: «Mit Haar har alt længe graanet, og alt mens det var gult, flammede min Sjæl for Historien, funkledede mit Øie ved dens Tale om Fortidens Storhed, var det min Stolthed at tilhøre en Folkestamme der meer end nogen anden maa kaldes Vaapendragger for Historiens Aand...»

Fasene i hans trosliv er vanskeligere å få skikkelig tak på. Ekletikeren og følelsesmennesket trer her helt i forgrunnen

Kreml-njet til pavebesøk

Pave Johannes Paul II's ønske om å få reise til Litauen ble møtt med et bastant «njet» av myndighetene i Sovjet. Vatikanets statssekretær, kardinal Casaroli, utelukker likevel ikke mulighetene for at hans overordnede kan få avlegge et besøk blant de troende katolikkene i Litauen, om enn på et senere tidspunkt, går det frem av en kommentar i avisen «Il Gazzettino» i Venezia. (NØP)

Katolikker i Litauen under press

Førstesekretæren i kommunistpartiet i Litauen har nylig gått til angrep på paven for hans positive holdning til landets katolikker. Samtidig fremholdt førstesekretæren at barn skal avledes fra kristen orientering, og at presterådene skal oppløses.

KESTON COLLEGE REPORT

Audiens og oppdrag

Seks katolske biskoper fra Sri Lanka er blitt mottatt i audiens hos paven. Som kjent, er det fremdeles store stridigheter mellom de to etniske folkegrupper på Sri Lanka, og paven ba biskopene innstendig om å arbeide for forsoning mellom tamilene og singaleserne.

200 ÅR

og skygger for klare linjer og tankemessig konsekvens. I rykk og napp beveger han seg fra streng luthersk botskristendom, via høykirkelige tendenser og frem til et folkelig og dennesidig kristent ideal.

Det er selsomt å lese om Grundtvigs «mageløse Opdagelse», nemlig den at kristendommen, det vil si: den apostoliske bekjennelse og det levende ord fantes til før det skrevne! «Opdraget i den lutherske tradition, som han var, hadde han ellers lært, at der intet var mellom Bibelen og Luther!» Denne skjellsettende erkjennelsen fant Grundtvig, nærmest ved et tilfelle, hos kirkefaderen Irenæus fra det 3. århundre, hos hvem han også

ble inspirert til sitt berømte motto: «menneske først, kristen så.»

Men hva vil det da hos Grundtvig si å være menneske? I hvert fall ikke at mennesket er skapt for Guds skyld, eller at det kan nærme seg Gud ved fornuftens hjelp. Kristendommen er til for menneskets skyld, og følelsen er det dypest menneskelige og dermed grunnbetingelsen for gudsforholdet. Subjektiviteten er sannheten! Følelsen er «Livets Kilde ... Hjemmet for de himmelske Længsler, Moder til Troen og det evige Livs Haab.» Man får inntrykk av at det å være menneske har noe med nasjonalitet å gjøre, med morsmål, munterhet og fami-

liekjærlighet. (Det som Sigrid Undset kalte for «rugevarme».) På den annen side krever Grundtvig full yrings- og organisasjonsfrihet, sannhetssøken og personlig verdighet. Her er ingen plass for lunkne vaner. Likevel vil han ikke refse eller stille moralske krav: «Al Livsoplysning er mild og blid.»

Alt i alt synes mye av vår tids sekularisering å ligge innebygget i Grundtvigs programløse program. Jeg synes Erling Nielsen har truffet bra: «Når her-til kommer, at han vil ha kristendomsundervisning afskaffet i folkeskolen, han er imod tvangsdåb, går ind for borgerlig konfirmation og vielse, civilregistre i stedet for kirkebøger, og kræver en trykkefrihed uden blasfemi- og pornobegrænsninger, skulle man tro at det var ham som havde stiftet Human-Etisk Forbund.» Men dette gjør jo ikke Grundtvig mindre interessant, snarere tvert i mot.

Et kritisk p.s.: Forfatteren burde spandert henvisninger til sine mange Grundtvig-sitater. Et noteapparat ville ikke ha miskledd denne boken.

Kaj Thaning:

Grundtvig. Med en efterskrift af Erling Nielsen.

Gyldendal 1983.

Per Bjørn Halvorsen

I KRISTUS - HÅP FOR VERDEN

12 Luthersk Verdensforbunds Generalforsamling i Budapest

*En generalforsamling
i LVF er en
forholdsvis sjelden
begivenhet.*

*Møtet i Budapest
var bare
det syvende i rekken
og ble da også
viet behørig
oppmerksomhet,
både i Øst og Vest,
og ikke minst
her hjemme.*

*Den norske pressegruppen
var faktisk
forsamlingens største.*

kanske kirker fra Verdensforbundet og formell opprettelse av prekestols- og alterfelleskap mellom medlemskirkene.

Men mange andre temaer stod på dagsordenen, alle sentrale og viktige for våre dagers kirkeliv: misjonsspørsmålet, liturgi, embedene, økumenikk og luthersk identitet, kvinners og unges plass i kirken, økonomisk og sosial rettferdighet, miljøvern, rasisme, menneskerettighetene, fredsspørsmålet og kristent liv under forskjellige politiske og sosiale systemer - det siste gjort særlig aktuelt på grunn av vertskapslandets plassering på det politiske kartet.

Liturgisk ramme

Noe som måtte slå en katolsk betrakter, var at forhandlingene var satt helt tydelig og konsekvent inn i en liturgisk ramme: hver dag begynte med eukaristi, etterfulgt av Laudes og, sent på ettermiddagen, Vesper. At disse gudstjenestene ikke fungerte så veldig bra etter mange deltakers mening, er i denne sammenhengen ikke av avgjørende betydning. Slikt kan rettes på til neste gang. Men forståelsen av forbindelsen mellom utfor-

skingen av Guds Ord og feiringen av det, så sentral for oss katolikker, må i seg selv sees som et positivt økumenisk trekk.

Katolisitet og synode

Ut fra et katolsk, økumenisk synspunkt er LVFs generalforsamlinger i seg selv interessante fordi de på en måte utgjør sider ved den lutherske kirkes liv som her til lands ikke alltid er like synlige, nemlig bevisstheten om å tilhøre et *hele* (katolsk). Man har av og til følelsen av at våre lutherske medbrødre her til lands i visse tilfeller kan ha nesten like store læremessige betenkeligheter overfor sine lutherske brødre i andre land som overfor oss katolikker.

Katolisitet betyr at helheten er til stede i hver av delene (ordet «diaspora» er derfor et sosiologisk, og ikke et teologisk begrep), men det betyr også at hver del bare finner sin plass innenfor helheten. Innenfor katolisiteten kan ingen lokal kirke påberope seg å sitte inne med hele sannheten, selv om hele sannheten bor i hver lokalkirke, men den lokale kirke må i fellesskap og kommunion med sine søsterkirker sammen lytte til Åndens tale til kirkene.

Bønneuken '85: «Fra døden til livet med Kristus»

Tema for Bønneuken for kristen enhet 1985 er nå offentliggjort. Det er hentet fra Paulus' brev til Efeserne kapittel 2, 4-7, med overskriften «Fra døden til livet med Kristus». Det er en økumenisk gruppe på Jamaica som har utformet temaene for årets bønneuke, og som sammen med Enhetssekreta-

riatet i Vatikanet og Kirkenes Verdensråd har laget et konkret forslag til opplegg for kristne over hele verden som ønsker å delta i en felles bønn for enhet og fred mellom trosfeller og kirker. Også tidligere har bønneuken hentet tema fra Efeserbrevet som tar opp flere ting som går direkte på enhet og økumenikk.

Temaet denne gangen avspeiler den konkrete situasjonen mange kristne på Jamaica

lever i: Kristus avspeiler det håp de lever for i en hverdag som preges av maktesløshet både på grunn av lokale problemer og fordi landet synes å komme midt imellom to dominerende politiske maktblokker med svært forskjellig ideologi. Kristus overvant døden - han gjorde noe vi ikke kan gjøre, noe som gir håp for mennesker til enhver tid. (NØP)

betraktet gjennom katolske briller

Den formelle opprettelse av preken- og nattverdsfelleskap mellom de forskjellige medlemskirkene i LVF er derfor et uttrykk for kirkens katolisitet. Dette har følgelig ikke bare betydning for de lutherske kirker, det er ikke et rent internt anliggende, men er økumenisk betydningsfullt fordi det uttrykker at kirken er *katolsk*, slik som bekjennelsen fra Nikea og Konstantinopel sier, den eneste trosbekjennelsen som virkelig er felles for alle kirker, og som også hører med til Den norske kirkes bekjennelsesskrifter.

At opprettelsen av prekestols- og alterfelleskap først kommer nå, i 1984, er egnet til å forundre en katolikk, men bare inntil han begynner å tenke på de interne vanskeligheter Den norske kirke har å stri med i så henseende. Da spør man seg: Vil dette virkelig bli satt ut i livet, om så bare innenfor Den norske kirke? Det give Gud!

Et annet viktig moment ved LVFs generalforsamlinger er at de er uttrykk for *kirkens synodale struktur*, som igjen er et uttrykk for dens katolisitet. Det er et slående trekk ved kirkelivet både på det internasjonale og det nasjonale planet at *kirkemøtenes* betydning vokser.

At mange innenfor den lutherske kirke her til lands har betenkeligheter angående den umiddelbare virkning av kirkemøteordningen for Den norske kirkes vedkommende, muligens også berettigede betenkeligheter, må ikke få lov til å overskygge den prinsipielle og økumeniske betydning av å la kirkens urgamle synodale struktur bli styrket. Uansett hvordan man måtte forestille seg en fremtidig enhet mellom de kristne kirker, er det vanskelig å tenke seg at denne enheten skulle kunne ivaretas av Konge eller Pave. Veien til enhet går nok gjennom kirkens synoder. ■

Også på en helt spesiell måte fungerte LVFs generalforsamling som synode, nemlig ved å ekskommunisere medlemskirker som ikke klart nok hadde tatt avstand fra den ugudelige Apartheidoktrinen. Riktignok kaltes dette eksklusjon, hvilket er politisk språkbruk, - på kirkelig heter dette ekskommunikasjon. Ekskommunikasjon er ikke annet enn en utelukkelse fra det kirkelige fellesskap av en person eller en lokalkirke som klart ikke lever opp til ett eller flere sentrale punkter i bekjennelsen av Kristi Evangelium. Oslos biskop, Andreas Aarflot, gjorde

seg her bemerket som den som fra vestlig side klarest tok til orde for denne utelukkelsen.

Øst - Vest - hjemme best?

Som ventet måtte Øst-Vest-problemet dukke opp i forbindelse med denne generalforsamlingen siden den fant sted i Budapest. Da den ungarske biskop Kaldy ble valgt til president, ble spørsmålet ytterligere aktualisert. En del etterdønninger fra dette valget har rullet gjennom norsk presse helt til det siste.

Blant mennesker med minimal kunnskap om de virkelige forhold betraktes ofte de kristne i Øst-Europa enten som martyrer eller kommunistlakeier. Virkeligheten er vel her, som på alle områder, noe mer sammensatt. I det minste burde det være en god regel å overlate situasjonsbedømmelsen til dem som lever på stedet. Man må kunne ha såpass mye tiltro til medkristne at man overlater *dem* bedømmelsen av hva vitnesbyrdet om Kristus forlanger av dem. Martyriets vei kan kanskje fortone seg litt lett i lune, norske stuer, særlig hvis det er de andre som skal gå den. Og noen egne dører å feie for finnes vel her hjemme også.

Den svenske erkebiskop:

Dåp nødvendig for medlemskap i statskirken

«Den nåværende praksis i den svenske statskirken at man fødes inn i kirken hvis en av foreldrene er medlem, er uriktig. Bare dåp

bør danne basis for medlemskap.» På denne måten kaster erkebiskop Bertil Werkstrøm en brannfakkell som ryster den svenske «folkkyrkan».

Den svenske kirken har mer enn en halv million ikkedøpte medlemmer, et faktum som man helst unngår i debatten om medlemskap. Werkstrøms motstandere hevder at

hans forslag vil undergrave «folkkyrkan» og sidestille den med alle frikirker. Skrittet er ikke langt til en deling mellom kirke og stat, mener mange. Dagens ordning garanterer en åpen folkekirke som kan brukes av hele befolkningen.

I Norge har vi hovedsakelig dåp som grunnlag for medlemskap i statskirken.

(NØP)

14

I en artikkel i forrige nummer av St. Olav går Gustav Johannessen S.J. inn for at katolikker og protestanter bør feire nadverd sammen, «i hvert fall der hvor dette synlige tegnet på vår enhet uttrykker en enhet som virkelig er opplevet».

Den personlige *opplevelse* er i det hele tatt et nøkkelbegrep i den unge jesuittens funderinger over alterets sakrament. Jeg håper han likevel ikke tar det ille opp når der kommer en dominikaner og taler om *realitetene*, de kirkehistoriske, psykologiske og teologiske realiteter.

La oss ta kirkehistorien først: Gustav Johannessen setter de orientalske ortodokse kirker på samme plan som de protestantiske kirkesamfunn, hvilket ikke bare er en kirkehistorisk, men tillike en teologisk uhyrlighet. De orientalske kirker er også *katolske* og *apostoliske* kirker, med de samme sakramenter og embeder som

Kjell Arild Pollestad: NADVERDEN OG

den romersk-katolske kirke. Det skisma som ble fullbyrdet i 1054, skyldes for en stor del romersk maktmisbruk og arroganse, og er en av de store skampletter i den romerske kirkes historie. De ortodokse har ennå ikke helt tilgitt oss, selv etter at pave Paul 6. - i et av de store øyeblikk i kirkehistorien - falt på kne for Patriarken av Konstantinopel og kysset hans føtter.

Av en helt annen art er den splittelse som fulgte den protestantiske reformasjon på 1500-tallet. Her skjedde det fra protestantisk side en bevisst og klar forkastelse av vesentlige punkter i Kirkens tro og lære, ikke minst i synet på nadverden. Av den grunn tror jeg meget få lutherske biskoper og teologer vil være enige i at deres nadverd er den samme som den katolske. De vil tvert imot hevde at deres nadverdfeyring er mer i samsvar med Guds ord enn den som praktiseres i den katolske og den ortodokse kirke. Langt mer talende (og betydningsfull!) enn læren er imidlertid den *praksis* man for eksempel finner i Den norske kirke: når gudstjenesen er over, legges de tiloversblevne oblater tilbake i esken, og «vinen» helles tilbake på flasken. Dessuten: ferievikarer,

som ikke er presteviet, kan forrette nadverdgdustjeneste. Alene en slik praksis viser at nadverden i den lutherske kirke er noe annet enn i den katolske.

Ut fra Gustav Johannessens syn har imidlertid argumenter av denne art liten vekt. Det skyldes at tyngdepunktet i hans argumentasjon hverken befinner seg i kirkehistorien eller i teologien, men i psykologien. I all korthet kan hans tanker sammenfattes slik: der hvor man *opplever* et reelt fellesskap, der bør man også kunne feire nadverd sammen. En slik tankegang er til de grader i pakt med tiden at den nesten kan virke hevet over diskusjon. Hvor ofte hører vi ikke nøyaktig det samme resonnement på et annet felt: «Når man *opplever* virkelig kjærlighet, bør man også kunne ligge sammen». Det er selve tidens tale: for opplevelsen må såvel troen som fornuften bøye seg.

At en slik tankegang er absurd når den overføres til Kirkens sakramentale fellesskap, kan jeg bevise ved et lite personlig vidnesbyrd: noen av mine fineste opplevelser av menneskelig fellesskap har jeg hatt blant muslimer og ateister. Det ville imidlertid aldri

Snart gifte prester?

«Kirken må begynne å prestevie gifte menn, men tiden er ennå ikke inne til å la allerede ordinerte prester gifte seg.» Det er sekretæren for den amerikanske biskopkonferanse, erkebiskop Thomas C. Kelly av Louisville som uttaler dette. «Jeg kan godt se at vi er på vei til ordinasjon av gifte menn, men hvis det skjer, skjer det nok først i Afrika og Latin-Amerika», uttaler erkebiskopen.

KATOLSK ORIENTERING

SPLITTELSEN

falle meg inn å gjøre dette til noe argument i den økumeniske debatt. Jeg kjenner også flere lutherske prester som står meg nærmere menneskelig sett enn mange av mine katolske kolleger. Noen av dem er i sine meninger mer katolske enn paven, andre mer lutherske enn Luther. Det betyr i denne sammenheng ingen ting. Så lenge der er en reell splittelse mellom den katolske og den lutherske kirke, er det fra katolsk synspunkt utenkelig at vi skal feire nadverd sammen.

Dermed er vi kommet over til de teologiske realiteter. Da må vi blant annet konstatere følgende: det er ikke den enkeltes følelser, tro eller samvittighet som gir adgang til sakramentene, men Kirken selv. Det vil i praksis si at bare biskopene kan bestemme hvem som har adgang til nadverden i den katolske kirke. Uansett hvor edle våre motiver og følelser er, kan vi aldri bruke sakramentene som *midler* til å fremme det vi mener er rett og riktig. Sakramentene kan vi bare motta i Kirkens egen hensikt, dvs. den hensikt som ifølge katolsk tro er i overensstemmelse med Kristi innstiftelse. Vi kan derfor ikke bruke nadverden for å skape en en-

Lutherdommen er et forbigående fenomen

Lutherdommen er i kirkens historie et tilfeldig fenomen som med det første burde sluttføres og gjenforenes med den katolske kirke. Det er professor i dogmatikk ved det teologiske fakultet ved Helsingfors Universitet, Seppo A. Teinonen som sier dette i et 60-årsintervju. Teinonen er selv luthersk prest og medlem i Finlands evangelisk-lutherske

het vi mener er høyst påkrevet. Nadverden er ikke et *middel* til enhet, men en fullbyrdelse av en enhet som allerede foreligger i Kirkens fellesskap. De som ønsker å delta i den katolske nadverd, må derfor først tre inn i fullt fellesskap med den katolske kirke. Kristus innstiftet ikke nadverden ved begynnelsen av sitt virke for å sveise disippelflokken sammen, men like før sin død, da de var forenet i tro og kjærlighet. Det økumeniske arbeide må derfor bestå i å skape den enhet i tro og kjærlighet mellom alle kristne som er en forutsetning for at de kan feire nadverd sammen.

For at nadverden virkelig skal forbli et enhetens sakrament, har Kristus innstiftet en egen tjeneste i Kirken, hvis oppgave det er å lede nadverdfeiringen og våke over Kirkens enhet. Denne tjeneste, som opprinnelig ble gitt til apostlene, er siden gått i arv til biskopene. Det er følgelig biskopen, assistert av prestene, som har ansvaret for at sakramentene feires i overensstemmelse med Kirkens hensikt. Derfor feires nadverden alltid «i enhet med vår pave Johannes Paul og vår biskop Gerhard», som det uttrykkelig heter i messens nadverdbønner. Dette inne-

kirke. - Den lutherske kirkens sær eksistens har ingen som helst berettigelse, hevder Teinonen.

Han minner om at reformasjonen i utgangspunktet ikke la opp til noen adskilt luthersk kirke. - Det var utviklingen som med tiden førte til en deling av kirken, hvilket er en opprivende ulykke, sier han. (NØP)

bærer at ingen katolikk kan gå til kommunion utenfor denne enhet, og at ingen ikke-katolikk kan delta i Kirkens nadverdfeiring uten tillatelse fra biskopen. En slik tillatelse gis meget sjelden.

Efterhvert som smerten over splittelsen brer seg blant stadig flere kristne, vokser også viljen til enhet, og dermed også viljen til å oppgi gamle posisjoner for å komme de andre i møte. Det er også mitt håp at alle kristne engang må kunne samles til den samme nadverd. Men det fremmer ikke enheten når noen vil ta saken i egne hender og gå til kommunion etter eget forgodtbefinnende.

Idet bladet går i trykken kommer det bud om at pater Thoralf Norheim, o.p., døde den 30. september.

St. Olav vil i neste nummer komme tilbake til pater Norheims lange og fortjenestefulle virke for Kirken i Norge.

«Politiske prester»

Det er ikke bare i Nicaragua det finnes prester som engasjerer seg i den nasjonale toppolitikken. Også i Uruguay har flere katolske prester politiske hverv som etter Vatikanets mening ikke er forenlig med deres åndelige kall. De ordinerende myndigheter i kirken i bispedømmet Montevideo vurderer nå å suspendere pater Juan Martin Posadas som er en høytstående funksjonær i «Partido

Nacional», ett av de tre lovlige politiske partiene i landet (Partido Colorado og Union Civica).

Den katolske kirkes nye kirkerett forbyr prester å ha offentlige hverv, hvilket også kan tolkes til å innbefatte funksjoner innen politiske partier selv om disse ikke utøver politisk makt. (NØP)

Biskoper svarer på Pinochets beskyldninger

De 14 katolske biskopene i Chile har i et brev til stats- og regjeringssjef Augusto Pinochet imøtegått hans beskyldninger om at erkebiskopen av Santiago, Juan Francisco Fresno og kirkens «Solidaritetsvikariat» er kommunistiske. Det var overfor en rekke uten-

FRIGJØRINGSTEOLOGIEN

Diskusjonens bølger har gått høyt både i og utenfor Vatikanet den siste tiden i forbindelse med den såkalte frigjørings-teologi. En talsmann for denne bevegelsen, den brasilianske teolog og fransiskanerpater Leonardo Boff, har vært innkalt til Troskongregasjonen i Roma for å svare for sitt syn.

Samtidig har Troskongregasjonen under ledelse av kardinal Joseph Ratzinger med pавens godkjennelse sendt ut et dokument om frigjørings-teologien. Her følger noen av de sentrale avsnitt i dokumentet, hentet fra Catholic Herald:

I visse deler av Latin-Amerika hvor størsteparten av rikdommen tilhører et fåtallig oligarki av eiere uten sosial samvittighet, hvor rettssikkerheten er mangelfull eller direkte fraværende, hvor militærdiktatorer krenker elementære menneskerettigheter, hvor korrupsjon finnes blant de høyeste embedsmenn, og hvor utenlandske kapitalinteresser anvender nederdrettede midler, fører forholdene til en opprørsånd blant dem som føler de er maktesløse ofre for en ny kolonialisme som henger sammen med det teknologiske, finansielle, monetære eller økonomiske system.

Stillet overfor disse påtrengende problemer, fristes noen til ensidig å legge vekt på frigjøring fra «trelldom» av jordisk og midlertidig art. Og de gjør det på en slik måte at de

synes å sette frigjøring/frelse fra synd i annen rekke. På den måten unnlater de å gi det primære aspekt ved frigjøring/frelse den plass som tilkommer det. Selve fremstillingen av problemene blir derfor forvirret og tvetydig.

Andre - i sitt forsøk på å få mer nøyaktig kunnskap om årsakene til den trelldom de ønsker å få slutt på, gjør bruk av ulike begreper uten den nødvendige kritiske varsomhet. Det er vanskelig, kanskje direkte umulig, å rense disse begreper for en ideologisk inspirasjon som er uforenlig med kristen tro og de etiske krav den fører med seg.

Man må være på vakt mot en politisering av den menneskelige eksistens. En slik politisering setter politikk i det helliges sted og forråder folkets religion til fordel for revolusjonens idealer fordi den mistolker den egentlige mening med Guds rike og personens transcendens.

La oss ikke glemme det faktum at ateismen og benektelsen av menneskets frihet og rettigheter, hører til selve kjernen i den marxistiske teori. Denne teori inneholder feiltagelser som direkte truer troens sannhet om det enkelte menneskes evige bestemmelse. Når man prøver å integrere forståelsesprinsipper fra denne ateistiske teori inn i teologien, fører det uvegerlig til alvorlige selvmotsigelser. Og ikke bare det, denne misforståelse av menneskets åndelige natur, fører til at den enkelte underordnes fellesskapet, og det er i strid med de prinsipper for politisk og sosialt liv som er mennesket verdig.

Også her hjemme er temaet frigjørings-teologi blitt drøftet i

pressen. Både Aftenposten og Vårt land har hatt ledere om saken som vi her tillater oss å gjengi:

Paven og de røde prester

Innen den katolske verden, og ikke minst i Latin-Amerika, er det en hendelse av dyptgripende betydning at Vatikanet denne uke har lagt frem et offisielt dokument som tar avstand fra den såkalte frigjørings-teologi, en retning som har vunnet betydelig oppslutning særlig innen den latinamerikanske kirken.

Frigjørings-teologien har sin bakgrunn i de sosiale misforhold som hersker i denne del av verden. Den dukket opp i 1960-årene og fremholdt at det ikke var nok å love de undertrykte et bedre liv i det hinsidige, men at kirken måtte ta del i kampen for å endre samfunnsforholdene her og nå. Endel av kirkens menn i Latin-Amerika gikk videre på denne vei og opptok idéene om klassekamp i sine tankemodeller. Mange steder på dette kontinent er de radikale prester etterhvert blitt et fast innslag i de revolusjonære bevegelser.

Med Johannes Paul II i pavestolen er forholdet mellom Roma og frigjørings-teologien blitt stadig mer anstrengt. Med sin politiske bakgrunn er den nåværende pave preget av synet på marxismen som en undertrykkende makt. Et aktuelt utslag av konflikten er kommet i Nicaragua, der de radikale prester har spilt en fremtredende rolle innen den revolusjonære sandinistbevegelsen. Noen av dem har sittet side om

landske journalister Pinochet kom med denne beskyldningen, og i svarbrevet, stilet direkte til diktatoren, imøtegår biskopene hans påstand og stiller seg bak erkebiskop Fresno og Solidaritetsvikariatets arbeid for menneskerettighetene i landet. (NØP)

Cuba - snart religionsfritt?

Før Castro kom til makten på Cuba (1959), var det omkring 700 katolske prester, 300 munkar og 2.400 nonner i landet. I dag er de tilsvarende tallene 116, 105 og 208. De store legmannsorganisasjonene er for lenge siden ute av bildet.

Den offisielle versjon går ut på at disse or-

ganisasjonene frivillig nedla sin virksomhet etter at Castro kom til makten. Tilbakegangen er i sovjetiske tidsskrifter gjengitt som «gode resultater», bl.a. i det kjente «Vitenskap og religion».

TIDSSKRIFTET «GLAUBE IN DER 2. WELT»

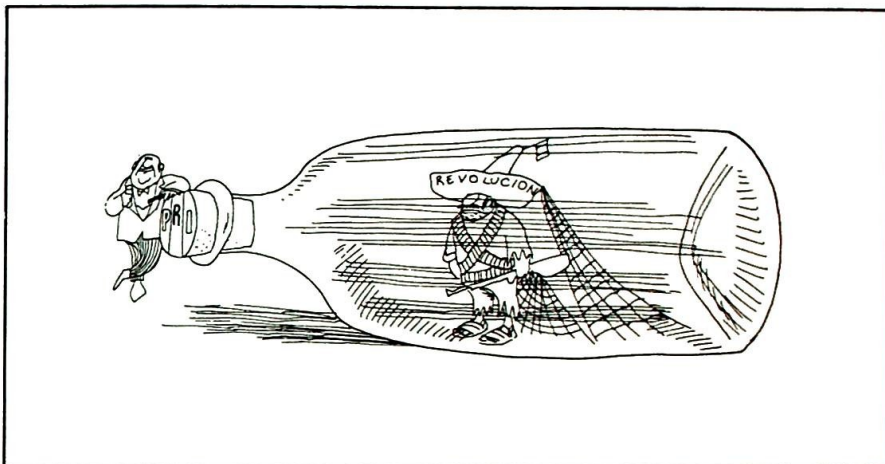
OG VATIKANET

17

side med erklærte marxist-leninister i regjeringen inntil Paven denne sommer stilte dem et ultimatum og krevet at de skulle trekke seg tilbake.

Vatikanets bekymring er ikke vanskelig å forstå. Marxismen er uforenlig med kirkens lære, fordi den fornekter Guds eksistens, menneskets åndelige natur og dets frihet, ifølge dokumentet som nå er lagt frem. Men dokumentet fra Vatikanet retter samtidig skarp kritikk mot den sosiale urettferdighet i Latin-Amerika. Det angriper et samfunnssystem som har samlet rikdommen på få hender, som undertrykker de fattige, gir rom for korrupsjon og bryter menneskerettighetene. Kirken oppmuntrer kampen for de sosiale endringer. Men denne kamp må skje på kirkens og kristentroens eget grunnlag, ikke på premisser lånt fra en lære som er uforenlig med Bibelen, heter det.

Kirken i Latin-Amerika er en formidabel kraft i samfunnet. Mange revolusjonære på disse kanter har fremholdt at prestenes evne til å forene kristen tro med politisk bevissthet vil være avgjørende, ikke bare for folkets deltagelse i frigjøringskampen, men også for å hindre ny undertrykkelse etter revolusjonen. Det kan derfor sies at de som arbeider for sosiale endringer, trenger det kristne innslag ved sin side. Samtidig er det umulig for kirken i disse samfunn å overse de påtrengende sosiale spørsmål uten å komme i konflikt med sitt eget budskap om nestekjærlighet. Derimot kan kirken ikke forene sin lære med marxistisk ideologi, uten å utvanne kjernen i sitt budskap, slik det nå blir påpekt fra Vatikanet. Utviklingen i

Latin-Amerika og i andre katolske land i den tredje verden vil bli sterkt påvirket av hvordan romerkirken gjennomfører denne krevende balansegang.

AFTENPOSTEN

Frigjøringsteologi

Vatikanet har lagt lupen mot den latinamerikanske frigjørings-teologien og levert et kritisk direktiv om den katolske kirkes holdning til denne teologien. I tillegg til dette skurrer de diplomatiske strenger mellom pavestolen og Nicaragua.

Dette bunner i et svært sammensatt årsaksforhold. Det hersker spenninger innenfor Den katolske kirken i Latin-Amerika, og dessuten har pave Johannes Paul II en polsk bakgrunn som kan bidra til å skjerpe frontene.

Tiden kan være moden for en drøfting på bred basis av innholdet i frigjøringsteologien. Den er neppe noen entydig størrelse. Vi vet også fra protestantisk hold at under

denne vignetten finnes skarp samfunnkritisk teologi som har bevart sitt klassiske evangeliske ståsted, men der støter vi også på retninger som har byttet ut teologiens hovedanliggender med ideologisk innhold av radikalt merke.

Paven markerte under sin reise til Latin-Amerika en kritisk holdning til politisering av kirken, samtidig som han ønsket å heve menneskerettighetenes fane høyt.

Det er tydelige dialog-vanskeligheter mellom den polske paven og hans latinamerikanske samtalepartnere. Vi kan forstå Johannes Paul når han advarer mot teologer som gir forkynnelsen og embetsforståelsen marxistisk preget innhold, som forveksler politisk frigjøring med Kristi frelsesgjerning. Det er en grunnleggende kritikk som ikke bare retter seg mot Latin-Amerika, men overalt der sekulær-teologien har fotfeste. Men denne kritikken må ikke føre til at biskoper, prester og lekfolk som risikerer mye i kampen for dem som lider urettferdighet, mister sin frimodighet på det sosiale og diakonale plan.

Støtte til frigjøringsteologien

En gruppe prester og legfolk i Nord-Tyskland, som kaller seg Freckenhorster Kreis-Nord, har kommet med kritikk av Troskongregasjonens dokument om frigjøringsteologien. Gruppen hevder at dokumentet viser en typisk «eurosentrisk tenkemåte». Det ser på frigjøringsteologien som en lære ut-

klekket av teoretikere, mens det virkelige forhold er at denne teologi er vokset frem av det faktiske menighetsliv - av menighetenes lidelse og kamp, av bønn, eukaristi og refleksjon.

Selvfølger er den indre omvendelse av grunnleggende betydning, men - ifølge Freckenheim-gruppen - er forandring av de

ytre kår også nødvendig. «Vi er overbevist om at vi, som kirke i et rikt og økonomisk betydningsfullt land uten erfaring om nød og undertrykkelse, ikke bør oppkaste oss til dommere over kristne som engasjerer seg på de fattiges side. I stedet for å belære, burde vi lære.»

KNA

DIN INNSATS

18

Det kan også være en fare for at den katolske kirkes øverste ledelse forveksler dristig kamp for de svake med frigjøringsteologi som slett ikke kaster ut det vesentlige i evangeliet. Her gjelder det å skjelne riktig før man rubriserer.

Men det er klart at kirken utvisker sin identitet i denne kampen dersom evangeliet blir omtolket. Da reduseres den til å bli en ideologisk bevægelse.

VÅRT LAND

Fra *The Tablet* kommer følgende korte utredning om pater Leonardo Boffs forsvar for sin frigjøringsteologi:

I en artikkel i den brasilianske avisen *Folha de Sao Paolo* gir den ledende frigjøringsteologen Leonardo Boff en redegjørelse for hva han vil svare på de hovedankepunkter han antar Vatikanet har mot hans frigjøringssteologi. «Frigjøringsteologene benekter ikke Kristi guddommelige natur og heller ikke hans frelsende død - de ser messen som deltagelse i hans offerdød og eukaristien som Jesu legeme og blod» skriver pater Boff. Når det gjelder Vatikanets kritikk av den rolle marxistiske begreper spiller i frigjøringsteologien, fremhever han at «de teologer som gjør bruk av visse elementer fra marxistisk tradisjon, bruker dem bare for å analysere den situasjon folk lever i.» Det er ikke marxismen i seg selv som interesserer. Det det dreier seg om, er om Marx kan være nyttig i visse sam-

menhenger. «Marx er bare av interesse i den grad han kan brukes til å forstå utbyttingens virkelighet bedre og til å finne mulige måter å overvinne det anti-folkelige system kapitalismen er.»

Pater Boff regnet med at Troskongregasjonens dokument om frigjøringsteologien (offentliggjort et par dager etter Boffs artikkel) ville stille seg positivt til en dialog mellom frigjøringsteologer og kirkens ledere. Han tilføyet dog at latin-amerikanske frigjøringsteologer har vanskelig for å kjenne seg selv igjen i Vatikanets kritikk.

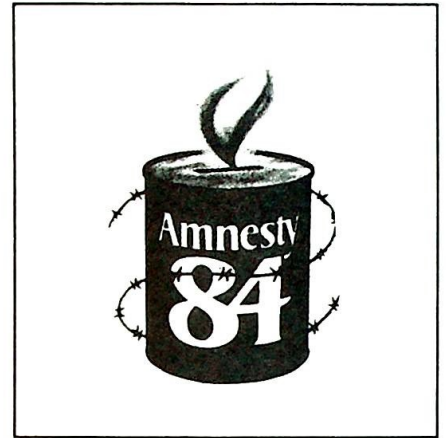
Opium for folk og prester?

For vel 100 år siden erklærte Karl Marx at religionen er «opium for folket,» skriver *Daily Telegraph*:

«Derfor virker det underlig at hans dogmer - så avhengige som de er av materialisme og ateisme - skal ha sikret seg et så sterkt grep på mange katolikkers tenkemåte at pave Johannes Paul fant det nødvendig med en fordømmelse. Dokumentet fra Vatikanet er et klart svar på marxismens økende innflytelse på den kontroversielle «frigjøringsteologien» som politiserer og ofte splitter kirken.

Om dette dokumentet vil samle eller ytterligere splitte kirken i den tredje verden, er det umulig å forutsi, og både Moskva og Washington vil engstelig følge utviklingen. Men det som er klart, er at paven med rette har bestemt seg for å hindre at marxismen blir opium for presteskapet.

VÅRT LAND

Hjelp til voldsofrenes familier

Av de anslagsvis 40.000 mennesker som er myrdet i El Salvador i løpet av de siste fem årene, er langt de fleste drept av regulære militærstyrker, av sikkerhetspoliti og av sivile grupper under militær ledelse...

Gjennom flere år har dommere, advokater, rettsmedisinere og vitner blitt systematisk myrdet dersom de har engasjert seg i saker der resultatet kunne ha blitt dom mot militære eller polititjenestemenn. Frykten har spredt seg i hele rettsvesenet, og etterlatte etter en «forsvunnet» eller drept vil sjelden finne en advokat som våger å reise sak.

Informasjonssekretær Rune Ottosen ved «Aksjon Amnesty 1984» kan opplyse at en del av de midlene som kommer inn ved årets TV-innsamling, vil gå til familier av voldsofre. Costa Rica er et av de land der flyktninger fra El Salvador samles etter å ha unnsluppet terroren i sitt hjemland. Amnesty International har engasjert seg i et kriseprogram i Costa Rica, som fram til idag har hjulpet mer enn 6000 personer.

Et godt resultat av årets TV-innsamling - «Aksjon Amnesty 1984» - vil derfor også være en støtte til de mange som sitter igjen etter at deres nærmeste er myrdet for sin politiske overbevisnings skyld.

AMNESTY NYTT

Vold mot katolikker som ønsker pavebesøk

Den slovakiske sikkerhetstjeneste har satt igang en skremmelskampanje mot katolikker som har undertegnet brev til Paven med en inntrengende bønn om å besøke Tsjekkoslovakia i 1985. Brevet hadde 17.000 under-

skrifter. Denne oppfordringen ble sendt etter at det var utgått en formell invitasjon fra erkebiskopen i Praha, kardinal Tomášek. Tre unge slovakere som var med på å organisere kampanjen, er blitt arrestert, forhørt og slått. Mange andre er blitt innkalt til forhør hos sikkerhetspolitiet, og under disse forhørene har det også forekommet vold.

ROPET FRA ØST

Løsning for de katolske skoler i Frankrike

Katolikker over hele Frankrike har hilst regjeringens nye initiativ på skolesektoren velkommen. Den nye undervisningsminister har uttalt at nasjonalforsamlingen snart vil bli bedt om å godkjenne en ny lov som garanterer økonomisk støtte til privatskoler. De fleste av dem blir ledet og drevet av katolske ordenssamfunn. CATHOLIC HERALD

- ANDRES FRIHET

19

Kirkearbeidere fengslet på Filippinene

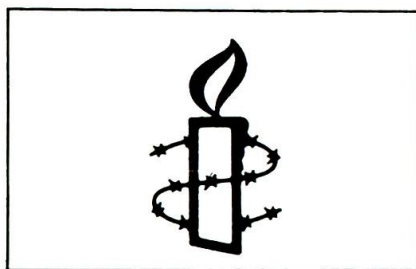
En rekke kirkelige legarbeidere, samt prester og nonner, er i de senere årene blitt fengslet på Filippinene. Årsaken er at både den katolske og lutherske kirken på Filippinene i de senere årene ved en rekke anledninger har kritisert regjeringen i landet for brudd på menneskerettighetene.

Medvirkende til at mange prester og kirkearbeidere er blitt arrestert, er også at kirken siden begynnelsen av 70-årene har vært svært aktiv i sitt sosiale arbeid blant de fattigste i landet. Som en følge av dette, har myndighetene anklaget en rekke kirkearbeidere for å drive undergravende virksomhet, ikke minst ute blant stammefolkene i landdistriktene. Det er flere ganger meldt at slike kirkearbeidere er blitt arrestert. I enkelte tilfeller er det også meldt om drap på kirke-medlemmer i disse distriktene.

Amnesty International har ved en rekke anledninger fått inn meldinger om arrestasjoner av kirkens medarbeidere. Dette ifølge «I verden», informasjonsavis for menneskerettighetsarbeid i menighetene.

«Amnesty konkretiserer Kirkens syn»

For meg står det slik at vi ikke nødvendigvis må ha egne «innen-kirkelige» aktiviteter for ethvert formål på menneskerettighetsområdet, uttaler Håkon Andersen, biskop i Den norske Kirke. «Når jeg f.eks. støtter Amnesty, er det også fordi jeg ut fra mine forutsetninger ser organisasjonens arbeid som ekte kristent engasjement på denne sektoren. Amnesty konkretiserer det syn kirken forfekter.» «I VERDEN»

Bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket!

Lysene brenner ikke for oss, men for alle dem som vi ikke klarer å redde fra fengselet, for alle dem som blir skutt ned underveis til fengselet, for dem som blir torturert, for dem som blir bortført, for dem som «forsviner». Det er dem lysene skal brenne for, sa Peter Benson, Amnesty Internationals stifter, i 1961.

Amnesty International ser det som en prinsippssak at tortur ikke skal tillates, - ikke under noen omstendighet. Organisasjonen arbeider videre mot dødsstraff, og for at alle de som idag sitter fengslet i fengsler og leirer verden over, uten å ha gjort anet enn på fredelig vis å ha gitt uttrykk for sine politiske eller religiøse oppfatninger, skal løslates.

Slike fanger kaller Amnesty International samvittighetsfanger. Ingen av dem har brukt eller oppfordret til vold. Disse fangene må settes fri, uten betingelser.

AMNESTY NYTT

Jugoslavisk munk adoptert av Amnesty International

En jugoslavisk munk, Ferdo Vlastic, avsoner nå en dom på fem og et halvt års fengsel for «deltakelse i fiendsinnset aktivitet» mot den jugoslaviske regjering. Vlastic avviste alle tiltalepunktene i retten. Han er nå adoptert som samvittighetsfange av Amnesty International. «I VERDEN»

Sovjetisk forsker arrestert på nytt

Den internasjonalt kjente matematiker Jurij Sjikhanovitsj, tidligere adoptert som samvittighetsfange av Amnesty, ble før jul ifjor arrestert på nytt og anklaget for å være med i produksjonen av det uoffisielle tidsskriftet «A Chronicle of Current Events.»

Dette berømte sovjetiske tidsskriftet er blitt samlet og utgitt på engelsk ved Amnesty International. En rekke av tidsskriftets medarbeidere er siden starten i 1968 blitt arrestert og idømt tildels strenge fengselsstraffer.

Umenneskelighetens ansikter

«Vi ble tvunget til å lære å elske smerten.» - Slik beskriver en tidligere gresk militær-politiman det som skjedde med ham og hans kamerater under juntaiden i Hellas, der militært personell ble lært opp til å pine sine egne landsmenn - og til å holde det ut.

Utsagnet står å lese i en bok som er gitt ut av den danske avdeling av Amnesty International, - «Umenneskelighetens ansikter.» Boken består av en rekke artikler, der forskning rundt virkningen av tortur er gjennomgangstemaet.

Lutheranere i Sør-Afrika kritiserer valgene

To ledere i Sør-Afrikas lutherske kirke har, på vegne av Det lutherske kirkeråd, kritisert landets nye konstitusjon og de siste valgene. Det gis nå mulighet til begrenset deltakelse i det politiske liv for asiater og innbyggere av blandet rase, men ikke for den svarte majoritet. Biskop Daniel P. Rapoo og generalsek-

retær Mervyn D. Assur sa at kirken opprettholder sin «motstand mot apartheid-systemet» og «kategorisk forkaster den nye konstitusjonen og alle valg som holdes i forbindelse med den.»

Kirken gir også uttrykk for «full støtte til

enhver person eller gruppe som motarbeider de nye valgene.» Det har vist seg at 70 prosent av innbyggerne med blandet herkomst og 80 prosent av asiaterne boikotter disse valgene. (NØP)

Litteratur

Kari Vogt (red.)

Religion og menneskesyn.

Universitetsforlaget 1983

«Vi må håpe at religionsfaget - både i grunnskolen og i den videregående skolen - om ikke lenge må få en slik utforming at det kan gi elevene et innblikk i de mange ulike religioner som er en del av den virkelighetens verden vi alle - også i Norge! - lever i.» (Professor Per Kværne, s. 14).

Dette håpet synes å kunne bli oppfylt med «Religion og menneskesyn» som er forfattet av lærere ved Institutt for religionshistorie ved Universitetet i Oslo. Boken gir et innblikk i: Jødedømmen (Gro Steinsland), Kristendommen (Per Bjørn Halvorsen), Islam (Kari Vogt), Hinduismen (Kari Vogt) og Buddhismen (Per Kværne), og behandler temaer som interesserer vårt moderne samfunn. Det gjelder både generelt med «Mystikk i verdensreligionene» (Arnt Stabell-Kulø) og «Menneskesyn i en skriftløs kultur» (Svein Bjerke), og - spesielt for Norge - med de to innleggene til Nora Ahlberg om «Muslimske innvandrere» og «Nyreligiøsitet».

Kapitlene har korte avsnitt i et lettlest språk, av og til i en så

kortfattet stil at det bare er stikkord, og boken er rikt illustrert. Dette gjør den tilgjengelig for alle, og bibliografien som finnes for hvert tema, innbyr til videre studium.

Innleggene om de store religionene kan ikke betraktes som nytt stoff i seg selv, men sammenstillingen av religion og menneskesyn er ny (på norsk). Av særlig interesse for vårt norske samfunn er utvilsomt innlegget om muslimene her i Norge: deres geografiske og religiøse opprinnelse, praktiske opplysninger om organisasjonene i Oslo, og problemer som oppstår i et kristent land. Innlegget om «nyreligiøsitet» - ikke om nye religioner - tar bl.a. opp ikke-kristne meditasjonsmetoder og -skoler, narkotikaproblemet og motkulturelle strømninger. Her dreier det seg ikke direkte om religion, men som Nora Ahlberg konkluderer: «I den grad denne utvikling (av personligheten ved en slags selvtranscendens) kommer til å fortsette innen psykologien, vil den i stadig stigende grad måtte komme i religionsforskningens søkelys som nytt forskningsobjekt.» (s. 115)

La oss håpe at boken utgjør det første bindet i en serie som blant annet kunne ha de for-

skjellige kristne kirker/samfunn i Norge som fortsettelse.

Solange de Batz

Konradin Ferrari d'Occhieppo

Betlehemsstjernen

Universitetsforlaget 1983

Hva var det som hendte? Og når hendte det egentlig? Det er nylig oversatt en bok til norsk, *Betlehemsstjernen*, av den italienske forfatter Konradin Ferrari d'Occhieppo. Han er selv astronom og professor ved Universitetet i Wien. Oversettelse og bearbeidelse er ved Gustav Teres, jesuitt, bosatt i Norge.

La meg innledningsvis slå fast at dette er en meget lesverdig bok om bakgrunnen for evangelistenes beretning, om de tre vise menn - magerne - og om babylonske og egyptiske kalenderproblemer. Det siste bør ikke skremme noen. Det er ikke en bok om teologi, men om datidens astronomi og om hvordan tekstene kommer til sin rett når de ses i sammenheng med datidens kunnskaper.

Forfatteren er av den mening at tekstavsnittet om magerne faktisk stammer fra en

Ghana's matkrise trolig over

Matsituasjonen i Ghana er nå bedre etter at landet i 1982 og i fjor opplevde en voldsom matmangel på grunn av tilstrømmingen av millioner av utviste ghanesere fra Nigeria. Tilstrekkelig med regn og hjelp fra andre land har ført til at åkre og plantasjer står grønne og frodige, slik at landet trolig er sikret nok mat i år.

(NØP)

Litteratur

av dem selv. Hva de enn kan ha sett med egne øyne, er rekonstruert og vist på fotografier tatt i planetariet i Wien. Det slår oss at de antikke astronomer må ha vært dyktige observatører.

Boken er relativt letlest. Mesteparten kan leses som en spennende vandring gjennom de gamle beretninger og gir et godt innsyn i datidens forestillingsverden. Selv opplevde jeg lesingen som et detektivarbeid, som jeg etter hvert ble så nysjerrig på at det var vanskelig å holde opp. Men noe av stoffet dreier seg om astrologiske begreper som jeg er lite fortrolig med.

Det beste ved boken er d'Occhieppos tegning av de tre magerne, sett i lys av forfatterens egen nitide oversettelse fra den greske grunntekst av annet kapittel i Matteusevangeliet. Her er nyanser i oversettelsen som gir teksten innhold som få er oppmerksomme på. Og magerne - ja de vandrer nesten rett ut av ørkensanden i sine kjortler og sandaler så jeg ser dem i farger og kjenner lukten av kamelelene. Etter denne boken føler jeg nesten at jeg kjenner de tre langveisfarende personlig, til tross for at deres navn, Gaspar, Melchior og Balthassar,

Tysk opposisjon mot tvilsomme video-produkter

Nærmere hundre tusen underskrifter er levert regjeringen i Bonn, ved familieministeren, dr. Heimer Geizzler. Det er lesere av en eller annen form for kirkenytt som står bak dette tiltaket fra bispedømmene Osna-brück, Hildesheim, Berlin og Paderborn.

Ved overrekkelsen av underskriftene uttalte statsråden for familiesaker at staten

alene ikke kan løse problemene. Alle som er engasjert i oppdragelsen av unge, må hjelpe til. Men statsråden kunne opplyse at myndighetene i løpet av inneværende år ville sette i verk tiltak som gjelder utlån/salg av tvilsomme video-filmer til ungdom. Det ville også bli innført et lovforbud mot de såkalte «skrekkefilmer».

KNA

ikke er historisk dokumenterbare. Navnene dukker først opp i den bysantinske mosaikk på den nordlige midtskibsvegg i kirken Sankt Apollinare Nouvo i Ravenna på midten av 500-tallet.

Det kompliserte ved boken er sammenblandingen av astronomi og astrologi. For en anmelder som selv er realist, blir astrologien en mystikk som skremmer. På den ene siden vet jeg fra naturvitenskapens historie at hverken babylonere, egyptere eller arabere skilte mellom det vi forstår som naturvitenskap og astrologi. Og så lenge vi betrakter og beskriver datidens astrologi som historisk objekt, er intensjonen grei. På den annen side er astrologien og overtroen aldeles ikke død i vår egen tid. Den såkalte siviliserte verden er på full fart tilbake til middelalderen. Når de kristne mysterier ikke holdes blankpusset, synes mennesket å skape sin egen sekulære mystikk. (Det er dessverre god forretning i horoskoper, helsebringende kvakksalveri og kålåkerdukker med data-sjel.) Mot slutten av boken er jeg usikker på forfatterens astrologiske engasjement, og det er en svakhet.

La nå «Betlehemstjernen» bli lest. Her er både fakta-stoff

og stoff som kan sette fantasien i sving. Det er bra at de tre vise menn på en måte fremdeles vandrer rundt i blant oss.

En uforbeholden ros til oversetteren fordi han har presentert Gaspar, Melchior og Balthassar på en fin måte.

Svein Åtland

James B. Nelson

*Between Two Gardens:
Reflections on Sexuality and
Religious Experience.
Pilgrim, New York 1983*

De to hager henspiller på den erotiske hage, som kan finnes i Høysangen, hvor et vilt forelsket par taler den sanselige kjærlighetens språk uten blufferdighet, og Edens hage beskrevet i 1. Mos 2-3, hvor mennesket forlater paradiset og fremmedgjøres for Gud.

De to hager betegner to spiritualiteter, en med skapelsen satt i sentrum og en konsentrert om synd-frelse motivet. Nelson, professor i kristen etikk ved United Theological Seminary (Minnesota), hevder at synd-frelse motivet har dominert blant kristne i Vesten og har gitt sterk støtte til en uholdbar dualisme mellom

Ikke lenger selvsagt

Å tro og leve med kirken er ikke lenger noe selvsagt, sier den nye biskopen i Osnabrück, Theodor Kettmann. I et interjuu nylig betoner biskop Kettmann at i dag må hver enkelt selv ta en personlig avgjørelse om å tro og leve med kirken. Det representerer en stor utfordring, ifølge biskopen. Han fremholdt også at formidling av troen fordrer «egeninnsats» - skoloring og fordypelse i troen.

Når det gjelder fermingens sakrament, viser biskopen til at spørsmålet om «beste fermingsalder» diskuteres ivrig i flere land. Høyere fermingsalder (enn 12-13 år) synes å være ønskelig i diasporaområder og storbyer i Forbundsrepublikken. Det er særlig i disse områder de unge har liten kontakt med kirke og menighetsliv.

KNA

Første norske marist

Ved en høytidelighet i Mariakirken på Stabekk den 29. september avla Erik J. Ruud de evige løfter. Han er vokset opp i «maristenes menighet» på Stabekk og er den første nordmann i maristenes «norske» historie.

Årsmøte i Unge Norske Katolikkers Forbund

ånd/kropp og mann/kvinne.

I denne boken, som i hans *Embodiment: An Approach to Christian Sexuality and Christian Theology* (1978), fortsetter Nelson å utvikle sine synspunkter for å overvinne dualismen ved hjelp av teologisk refleksjon - med utgangspunkt i den kroppslige erfaring. Normer og verdier for kristen seksuell adferd erfares i kjærlighet som omfatter forpliktelse, tro, fasthet, ømhet, respekt for den andre og ønsket om ansvarlig samholdighet.

De tolv kapitler inneholder reviderte versjoner av tidligere offentliggjorte artikler og foredrag. Nelson tar for seg emner som kristologi, mannsfrigjøring, det gjengse syn på seksualitet blant amerikanske jøder, katolikker og protestanter. Frimodig drøfter han et emne som helst unngås i kirkelig sammenheng: seksualitet blant de som velger ikke å gifte seg. Han kommer fram til svar på grunnlag av Evangeliet som gir mye stoff til ettertanke.

Knut W. Ruyter

Unge Norske Katolikkers Forbund (UNKF) avholdt sitt årsmøte den 31. august - 2. september på Mariaholm Skolesenter i Østfold.

Til ny formann valgte møtet Mats Tande fra Trondheim. Han avløser Audun Berg fra Oslo, som har ledet organisasjonen i ett år. Andre medlemmer av det nye landsstyret: Anne Marie Bjerke (Oslo), Helen Clayborough (Trondheim), Kjell Halvorsen (Lillestrøm), Erik Hovelsen (Drammen), Rosália Lukácsovics (Sarpsborg) og Petter Bruce (Oslo, ny redaktør for bladet «Katolsk Ungdom»).

UNKF hadde pr. 1. januar 1984 2.000 medlemmer i 35 lokallag. Det finnes barnelag, ministrantlag, ungdomslag og Unge Voksne-lag, lag for katolske lærere, for unge søstre

og prester og do. kandidater, musikklaget OKULM og egne lag for kroatisk og vietnamesiske ungdommer.

UNKF forbereder et nytt ungdomsseminar i 1985, etter mønster fra seminaret i Bjugn (Sør-Trøndelag) i 1980. Der akter man å ta opp spørsmål som berører både unge og eldre: F. eks. religionsundervisning, seksualmoral, arbeidsledighet, innvandrerproblemer, våre katolske medier.

Etter støtte og oppmuntring fra bl.a. biskop Gerhard Schwenzer av Oslo, Norges Katolske Kvinneforbund og flere menighetsråd går Ungdomsforbundet i en uttalelse igjen inn for at det opprettes en bredt sammensatt katolsk kommisjon for Rettferdighet og Fred i Norge.

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER MIKAELE VAN ROY
døde den 18. sept.
i en alder av 83 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.

ST. FRANSISKUS SØSTRENE

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER EDUARDA NACHTWEY
døde i Oslo den 18.09.84
i en alder av 74 år,
etter 44 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
OKTOBER (Rosenkransmåned)	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30	
16. Ferial el. Hedvig, nonne, el. Margrete Marie Alacoque, jomfru. Gal. 4, 31b-5, 6. Lk. 11, 37-41.	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
17. Ignatius av Antiokia, biskop og martyr. Gal. 5, 18-25. Lk. 11, 42-46.	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45	
18. <i>Lukas</i> , evangelist. 2. Tim. 4, 9-17b. Lk. 10, 1-9.	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45
19. Ferial el. Johannes av Brébeuf og Isaak Jogues, prester og deres ledsagere martyrer, el. Paul av korset, prest. Efes. 1, 11-14. Lk. 12, 1-7.	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69		10.30
20. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Efes. 1, 15-23. Lk. 12, 8-12.	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 19.00	
21. 29. <i>alm. søndag</i> (Norske Tidebønner Uke 1) Jes. 45, 1. 4-6. 1 Tess. 1, 1-5b. Mt. 22, 15-21.	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
22. Ferial. Efes. 2, 1-10. Lk. 12, 13-21. Årsdagen for valget av pave Johannes Paul II.	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
23. Ferial el. Johannes av Capestrano, prest. Efes. 2, 12-22. Lk. 12, 35-38.	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00	
24. Ferial el. Antonius Maria Claret, biskop. Efes. 3, 2-12. Lk. 12, 39-48.	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> :	11.00
25. Ferial. Efes. 3, 14-21. Lk. 12, 49-52.	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00	
26. Ferial. Efes. 4, 1-6. Lk. 12, 54-59.	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
27. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Efes. 4, 7-16. Lk. 13, 1-9.	Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
28. 30. <i>alm. søndag</i> (Norske Tidebønner Uke 2) 2. Mos. 22, 20-26. 1. Tess. 1, 5c-10. Mt. 22, 34-40. (Simon og Judas, apostler feires ikke).	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
	Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45
	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
	Hamar	Torvg. 113	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> :	11.00
	Hammerfest	Salsgt. 52	19.00	11.00
	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
	Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00	
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 61 501	<i>sønd.</i> :	10.30
	Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195		
	Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381		
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 10.00	11.00
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779		
	Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
	<i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i>			
	Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> :	10.00

Liturgisk kalender

Gudstjenester

29. Ferial. Efes. 4, 32-5, 8.
Lk. 13, 10-17.
30. Ferial. Efes. 5, 21-33.
Lk. 13, 18-21.
31. Ferial. Efes. 6, 1-9. Lk. 13, 22-30.

NOVEMBER

1. Ferial. Efes. 6, 10-20.
Lk. 13, 31-35.
2. *Allesjellers dag*
Jes. 25, 6-9. 1. Kor. 15, 51-57.
Joh. 6, 51-55. (dette er et forslag)
3. Ferial el. Martin av Porres,
legbroder, el. Marias
lørdagsmesse. Filip. 1, 18b-26.
Lk. 1, 7-11.
4. *Allehelgensdag*
(Norske Tidebønner Uke 3)
Joh. Åp. 7, 2-4. 9-14. 1. Joh. 3, 1-3.
Mt. 5, 1-12a. (Karl Borromeus,
biskop, feires ikke)
5. Ferial. Filip. 2, 1-4. Lk. 14, 12-14.
6. Ferial. Filip. 2, 5-11.
Lk. 14, 15-24.
7. Ferial. Filip. 2, 12-18. Lk. 14, 25-33.
Årsdagen for Biskop Schwenzers
bispevielse
8. Ferial. Filip. 3, 3-8a. Lk. 15, 1-10.
9. *Laterankirkens vigselfest*
Esek. 47, 1-2. 8-9. Joh. 2, 13-22.
10. Leo den Store, pave og
kirkelærer. Filip. 4, 10-19.
Lk. 16, 9-15.
11. *32. alm. søndag*
(Norske Tidebønner Uke 4)
Visd. 6, 12-16. 1. Tess. 4, 13-18
(el. 13-14). Mt. 25, 1-13. (Martin
av Tours, biskop, feires ikke)
12. Josafat, biskop og martyr.
Tit. 1, 1-9. Lk. 17, 1-6.

		Dialogmesse	Høymesse
Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
Molde	Parkvn. 25		11.00
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
Moss	Ryggevn. 24		17.00
<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
Narvik	Håreksgt. 82		18.30
<i>Kristi Kongekirke</i>			
Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
		19.00	
<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
	Tlf. 67 23 83		
<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
	Tlf. 43 07 71	18.30	
<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
	Tlf. 55 81 21		
<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
	Tlf. 21 23 55		
<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5		10.00
	Tlf. 64 18 20		
Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> :	11.00
Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
		18.00	
Stord			
<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> :	11.00
Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 21 214		
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10		
Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00

Neste nummer utgis 12. november. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:
Liv Greni
Aage Hauken o.p.
Kjell Arild Pollestad o.p.
Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 130,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

The Challenge of Peace: Gods Promise and our Response.
The U.S. Bishops Pastoral Letter on War and Peace in the
Nuclear Age, hf. kr. 23,50. Knut W. Ruyter kommenterte
hyrdebrevet i St. Olav nr. 9.

Andres Küng: Kristna martyrer i øst och väst. 30 fall från vår egen
tid. hf. kr. 27,50.

Helmut Holzapfel: Polens kirke gennem 1000 år, hf. kr. 18,—.

Helge Kjøllesdal: Blomsterkorset. Polens kjempende kirke,
hf. kr. 73,50.

Konradin Ferrari D'Occhieppo: Betlehemstjernen — hva var det
som hendte? hf. kr. 98,—. Anmeldt i dette nummeret av St. Olav.

Kari Vogt (red.): Religion og menneskesyn, hf. kr. 148,—. Anmeldt
i dette nummeret av St. Olav.

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

mandag og fredag 9-16
tirsd. onsd. torsdag 9-17
lørdager 9.30-13.30

telefon (02) 20 72 48

Tidligere nummer av
«MONASTIC STUDIES»
og «CISTERCIAN STUDIES»
ønskes kjøpt av forsker.

B.M. «Forsker»

GUSTAV THIELEMANN

Polse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Abort og kvinnesak

Dersom jeg hadde vært pessimist, ville jeg ment at det var nytteløst å skrive mer om «abortsaken». I de fleste européiske land er kvinnens rett til selvbestemt abort nå blitt lovfestet, og folkeavstemninger (som i Italia) eller gallupundersøkelser (som i Norge) har bekreftet at en slik lovgivning er i overensstemmelse med folkeflertallets vilje. En kvinne som ikke ønsker å føde sitt barn, skal ha rett til å få «fosteret fjernet», som det med klinisk skånsomhet heter. Dermed hersker moren i prinsippet suverent over sitt barns liv. Fosteret (= barnet!) er uten rettsvern.

Jeg er helt ute av stand til å forstå at flertallet av det norske folk og det norske Storting ikke fatter uhyrligheten i dette. Den holdningsendring som i løpet av de siste ti-femten år har funnet sted i folks syn på fosterdrap, er etter min mening det uhyggeligste symptom på den sivilisasjonskrise vi nå skimter konturene av. Jeg må bekjenne at jeg frykter denne holdningsendring mer enn atombomben, fordi den bærer bud om en kynisme og etisk blindhet som bare kan føre i én retning: mot forråtnelse og undergang. Når barnet i mors liv ikke lenger har en hellig og ukrenkelig rett til liv, da kan alt skje.

Hva så med kvinnen og hennes frihet? Så langt jeg kan se begikk man *rent kvinnepolitisk* en stor feil da man i 70-årene gjorde retten til selvbestemt abort til en av de store faner i kvinnes kamp for likestilling. Det er ingen reell likestilling

for kvinnene at de i samfunnet skal fungere akkurat som menn. De må likestilles *som kvinner*, og dermed må samfunnet innrettes slik at det å føde barn og være mor ikke blir noen sosial eller økonomisk belastning. Et slikt samfunn ville selvsagt kreve en langt mer dyptgripende forandring av det tradisjonelle mannsamfunn. Det er mannsamfunnet, og ikke kvinnene, som har de største «fordeler» av den såkalt selvbestemte abort.

Det er dessuten en naivitet å tro at kvinnen føler seg fri og selvbestemmende når hun søker abort. I de aller fleste tilfeller er hun under et dobbelt press: fra barnefaren og fra sosialvesenet. Stundom får man dessverre det inntrykk at det på våre sosialkontorer sitter mennesker som tar mer hensyn til egne ideologiske anskuelser enn til kvinnens ve og vel. Det hender at kvinner som hverken tror på Gud eller djevel, kommer til presten for å få høre noen ord til forsvar for det liv som spirer i deres skjød. Da gjelder det å tale så varsomt at man ikke legger flere stener til deres byrde.

Når man angriper den nye abortlovgivningen, risikerer man lett å bli betraktet som en forsvarer av den gamle, ifølge hvilken fosteret ble dømt til døden av en komité. Fra et kristent (katolsk) synspunkt var imidlertid den gamle lov like ugudelig som den nye, og statistikken har da også bekreftet at det ble foretatt like mange aborter før den nye loven trådte i kraft. Dersom moren virkelig var fri og selvbestemmende, tror jeg faktisk fosteret ville ha større sjanse til å bli født under den nåværende lovgivning. Jeg stoler mer på en mors samvittighet enn på en såkalt nøytral instans. I de fleste tilfeller er imidlertid kvinnen satt under et press som gjør hennes frihet til en illusjon.

Den katolske kirke kan bare anerkjenne én form for abortlovgivning, nemlig et generelt forbud mot fosterdrap. Ut fra den kristne tro på Gud som livets suverene Herre, er et annet syn ikke mulig. Det er Kirkens plikt å

kjempe for den svakestes rett, og ingen kan betvile at i dette tilfelle er fosteret den svakeste part i saken.

Et tolv uker gammelt foster er et menneske i miniatyr. Alle organer er på plass. Jeg spurte i sommer en lege hva som skjer med de fostrene som «fjernes». Han kjente til tre muligheter: Det vanligste er at de kastes i sykehusets forbrenningsovn for avfall. Noen brukes i den medisinske forskning, for eksempel ved utprøving av nye antibiotiske stoffer. De holdes i live så lenge man har bruk for dem, eller så lenge de tåler dosene. Jeg fikk ikke noen klar beskjed om hvorvidt dette skjer i Norge. Som den tredje mulighet, nevnte han at nede på Kontinentet brukes fostre i den kosmetiske industri, til fremstilling av foryngende hudkremer...

I et demokratisk samfunn vil lovene selvsagt måtte gjenspeile det som faktisk er den rådende rettsfølelse i folket. Kirken kan ikke regne med å bli tatt hensyn til i kraft av gamle privilegier. Vi kan ikke vente at et folk under avkristning skal føle seg forpliktet av den kristne etikk. Men det betyr på ingen måte at vi skal oppgi kampen for fosterets rett til liv. Vår oppgave er å kjempe med hele den overbevisning som troen gir. Jeg er optimist nok til å tro at det nytter.

Pater Hilarion.